

LUNDS
UNIVERSITET

Vem når barnen innan gängen gör det?

En studie om brottsförebyggande arbete i ett lokalpolisområde.

Av: Maja Åkeson och Elma Ahxner

LUNDS UNIVERSITET
Rättssociologiska institutionen

Kandidatuppsats (RÄSK02)
Vårterminen 2026

Handledare: Patrik Olsson

Examinator: Matilda
Arvidsson

Förord

Vi vill inleda med att rikta ett stort tack till våra intervjupersoner som ställde upp, vi är så tacksamma för er värdefulla information. Vi hade inte kunnat göra detta arbete utan er! Vi vill vidare tacka vår handledare Patrik Olsson för värdefulla insikter under vårt kandidatarbete.

Vi vill även tacka våra nära och kära för förståelse, och för att de har varit en trygghet för oss under denna period. Vi vill också tacka varandra för stödet som vi har varit till varandra under denna upp och ner period där vi har varit peppande och har tagit oss igenom detta tillsammans.

Maja Åkeson & Elma Ahxner

Maj 2026, Lund

Abstract

This qualitative study aims to analyze how a smaller municipality in Sweden works on crime prevention where the recruitment of children into gang crime is in focus, due to the large increase in the recruitment of children and young people. The study is based on semistructured interviews of people who work within the municipality regarding crime prevention work. The study is also based on a content analysis of the formal law on how the authorities should work on crime prevention. From collecting the empirical data the results were analyzed based on the theoretical perspectives of Street-level bureaucrats by Michael Lipsky. Based on the theories the analysis showed that the authorities have difficulties working based on their scope of action due to lack of resources and the high workload. The study shows that local crime prevention work is limited by a lack of time and resources, despite high national demands for early and effective interventions. Authorities' discretion is also affected by formal rules and parental responsibility, which creates difficulties in prioritizing the right interventions and individuals. The study thus highlights a gap between national requirements and local conditions, while at the same time the responsibility for children and young people is largely shifted to the authorities.

Keywords: Children, crime prevention, discretion, gang crime, local police area, national authority.

Nyckelord: Gängkriminalitet, brottsförebyggande, handlingsutrymme, lokalpolisområde.

Antal ord: 14 971

Begreppsdefinitioner:

Barn och unga: En avgränsning som rör sig om personer mellan 0-20 års ålder.

Bob - Barn och unga i organiserad brottslighet: En samverkansform som skapats av myndigheter på uppdrag av regeringen. Arbetet sker inom och mellan myndigheter och som verkar inom olika Bob-råd på nationell, regional och lokal nivå.

Brottsförebyggande arbete - Arbete som är planerade utifrån att arbeta mot brottslighet, gällande rekrytering av barn och unga till gängkriminalitet.

Gängkriminalitet - Kriminalitet som utförs av en grupp människor som verkar i ett kriminellt nätverk.

SSPF - Förkortning för Skola, Socialtjänst, Polis och Fritidssektor: En samverkansform mellan insatser på lokal nivå som arbetar brottspreventivt riktat mot barn och unga.

Kriminella nätverk - Samlingsbegrepp för när en grupp individer arbetar tillsammans för att begå brott som kan anses vara allvarliga.

Organiserad brottslighet - Begrepp för när flera personer begår brott tillsammans på ett systematiskt sätt.

Innehållsförteckning

Förord.....	1
Abstract.....	2
1. Inledning.....	6
1.1 Problemformulering.....	6
1.2 Syfte och frågeställningar.....	7
1.3 Rättssociologisk relevans.....	7
1.4 Avgränsning.....	8
1.5 Disposition.....	9
2. Bakgrund.....	9
2.1 Det brottsförebyggande arbetet.....	9
2.2 Barn och unga inom gängkriminalitet.....	10
3. Tidigare forskning.....	11
3.1 Metod för systematisk litteraturöversikt.....	12
3.2 Deskriptiv analys.....	13
3.3 Tematisk innehållsanalys.....	13
3.3.1 Stigmatisering.....	13
3.3.2 Brottspreventivt arbete.....	14
3.3.3 Sociala och strukturella faktorer till kriminalitet.....	15
4. Teori.....	16
4.1 Gräsrotsbyråkrater.....	16
5. Metod.....	18
5.1 Forskningsdesign.....	18
5.2 Datainsamling.....	19
5.2.1 Semistrukturerade intervjuer.....	19
5.2.1 Innehållsanalys.....	20
5.3 Urval.....	20
5.4 Reliabilitet och validitet.....	22
5.5 Forskningsetiska överväganden.....	23
5.6 Metod för analys.....	24
6. Resultat.....	25
6.1 Resultat från innehållsanalysen.....	25
6.1.1 Förebyggande arbete och samverkan.....	25
6.1.2 Föräldraansvar och riskbedömning.....	27
6.1.3 Utmaningar och utvecklingsbehov.....	29
6.2 Resultat från de semistrukturerade intervjuerna.....	30
6.2.1 Förebyggande arbete och samverkan.....	30
6.2.2 Föräldraansvar och riskbedömning.....	32
6.2.3 Utmaningar och utvecklingsbehov.....	34
7. Analys.....	36

7.2.1 Förebyggande arbete och samverkan.....	37
7.2.2 Föräldraansvar och riskbedömning.....	39
7.2.3 Utmaningar och utvecklingsbehov.....	41
8. Avslutande diskussion.....	43
8.1 Diskussion.....	43
8.2 Slutsats.....	45
8.3 Framtida forskning.....	47
Källförteckning.....	48
Bilagor.....	51
Bilaga 1 - Deskriptiv analys.....	51
Bilaga 2 - Intervjuguide.....	53
Bilaga 3 - Samtyckesblankett.....	55
Bilaga 4 - Informationsbrev.....	56

1. Inledning

Barn och unga med vapen, barn och unga som dödar, blir dödade, hotade och rädda. Frågan är inte längre om problemet finns, utan vilka aktörer som når barnen innan gängen gör det och vem som tar ansvar för barnen i Sverige idag? Barnombudsmannen förklarar det oroliga läget i samhället, där allt yngre barn blir rekryterade till gängkriminaliteten (Barnombudsmannen 2026, s.2). Regeringen lyfter behovet av insatser från flera håll i det brottsförebyggande arbetet riktat mot barn och ungas utsatthet för att utnyttjas för allvarlig brottslighet (Regeringskansliet 2023, s.9). Regeringen tilldelade uppdrag och tydliga styrsignaler till myndigheter i Sverige med fokus på brottsförebyggande arbete och samverkan mellan myndigheter (Brottsförebyggande rådet 2026 a, s.6). Totalt 24 myndigheter i Sverige tilldelades regeringsuppdrag med fokus på det brottsförebyggande arbetet (Justitiedepartementet 2024, s.1). Åtta av de 24 myndigheternas uppdrag riktar sig mot målgruppen barn och unga utifrån en nationell, regional och lokal nivå. De åtta myndigheterna är Polismyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Socialstyrelsen, Länsstyrelsen, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse, Statens skolverk och Åklagarmyndigheten (Regeringskansliet 2023, s.9).

1.1 Problemformulering

I de regeringsuppdrag och arbeten som tilldelats har en viss frustration uppstått i lokala områden eftersom de nationella åtgärder som satts in inte går att genomföra (Brottsförebyggande rådet 2026 a, s.7). De lokala områdenas arbete utformas å ena sidan utifrån den lokala lägesbilden, men där de å andra sidan upplever att de ofta tvingas navigera kring konkurrens och konflikt som uppstår mellan nationella, regionala och lokala styrsignaler. De lokala aktörerna ska förhålla sig till nationella initiativ där de upplever en brist i den lokala förankringen vid införandet av samverkansformer mellan myndigheter (ibid. s.18). Dessutom lyfts utmaningar fram gällande resurser och ekonomiska skillnader mellan lokala områden. De ska i sitt arbete lyckas balansera prioritering av resurser, sammanställa lokala behov efter lägesbilder, samt arbeta utifrån krav på satsningar mot bland annat organiserad brottslighet. Det finns även en efterfrågan på lokal nivå i ett mer samordnat och tydligare stöd från myndigheter på den nationella nivån (ibid. s.7).

En kunskapslucka har uppmärksamrats utifrån studiens problematik, där det finns en avsaknad av nödvändig förståelse och brist på kompetens utifrån de lokala behoven. Avsikten med studien är att bidra med ökad förståelse genom att belysa vilka möjliga hinder som kan påverka myndigheter på lokal nivå utifrån nationella krav och lagar. Dessutom kan hinder för myndigheter på lokal nivå göra att aktörerna blir begränsade i sitt handlingsutrymme. Samtidigt finns en uttalad efterfrågan från myndigheter att sätta in åtgärder så tidigt som möjligt. Detta aktualiserar frågor kring ansvarsfördelning. Begränsningar i handlingsutrymme kan påverka vem det är som har ansvaret för barn och unga, samt hur ansvaret fördelas mellan de olika aktörerna på lokal nivå.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med arbetet är att analysera hur ett lokalpolisområde i Skåne arbetar kring brottsförebyggande arbete mot rekrytering av barn och unga till gängkriminalitet. Genom att undersöka hur myndigheterna utför sina arbeten inom ett lokalområde utifrån krav och uppdrag från en nationell nivå. Arbetet syftar till att kartlägga möjliga hinder för mindre kommuner på lokal nivå och att analysera hur dessa kan påverka myndigheternas handlingsutrymme och möjlighet att agera. Arbetet ämnar även att analysera hur myndigheterna diskuterar vem som har det största ansvaret kring barn och unga i sitt brottsförebyggande arbete.

Syftet utmynnar i två frågeställningar som arbetet ämnar till att undersöka:

- *Vilka hinder lyfts fram i myndigheters handlingsutrymme på lokal nivå inom ett lokalpolisområde i Skåne utifrån de nationella brottsförebyggande strategierna i arbetet riktat mot rekrytering av barn och unga till organiserad brottslighet?*
- *Hur diskuteras ansvaret kring barn och unga utifrån risk-och stödfunktioner inom olika myndigheters praktiska arbete på lokal nivå i relation till det brottsförebyggande arbetet riktat mot rekrytering av barn och unga till organiserad brottslighet?*

1.3 Rättssociologisk relevans

Studiens rättssociologiska relevans baseras på den formella lagen och lagens praktik och är det som studien strävar efter att undersöka (Baier, Svensson & Nafstad 2018, s.16).

Regeringen har gett uppdrag till flera myndigheter där de ska arbeta samverkande i det brottsförebyggande arbetet gällande rekrytering av barn och unga till organiserad brottslighet (Justitiedepartementet 2023, s.1). Studien ämnar att studera hur regeringens uppdrag, gällande BoB och SSPF, samt lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, tillämpas i praktiken på en mikronivå i ett lokalpolisområde i Skåne.

Genom att använda Michael Lipskys (2010) teori kring gräsrotsbyråkrater och deras handlingsutrymme (ibid. s.15), aktualiserar även detta studiens syfte. Genom att analysera hur rättsliga ramverk fungerar i det brottsförebyggande arbetet riktat mot målgruppen barn och unga på en lokal nivå. Alltså sambandet mellan den formella rätten och lagens praktik (Baier, Svensson & Nafstad 2018, s.16). Teorin gör det aktuellt att studera hur gräsrotsbyråkratens handlingsutrymme utifrån hur den formella rätten verkar på en lokal nivå (Lipsky 2010, s.3-4). Detta resulterar i att teorins applicering också gör att studien har en rättssociologisk relevans.

1.4 Avgränsning

Det finns flera lokalpolisområden runt om i Sverige som har denna problematik gällande rekrytering av barn, men arbetet har valt att avgränsa sig till ett specifikt lokalpolisområde i Skåne. Det aktuella lokalpolisområdet har motiverats med att området har en större problematik. Detta resulterade i att området valde att undersökas då förhoppningen var att det skulle finnas mycket material att kunna studera. Vidare avgränsar arbetet sig till olika myndigheter och instansers arbete, de valda myndigheterna och instanserna är polisen, länsstyrelsen, socialtjänsten samt arbetare inom kommunen. Dessa avgränsningar är gjorda då dessa olika myndigheter och instanser samverkar med varandra, vilket gjorde att det fanns en önskan att studera flera olika sidor av det brottsförebyggande arbetet för att vara så övergripande som möjligt. De valda intervjurespondenterna arbetar inom detta område i Skåne och är därför motiverade till att ge underlag till arbetet. En vidare förklaring till avgränsningen av området handlar också om närheten till vart arbetet skrevs, eftersom att det har underlättat kontakten med det valda lokalpolisområdet, samt att problematiken i området har uppmärksammats.

1.5 Disposition

Arbetet inleds med en problemformulering för att identifiera problemet för studien. Sedan efterföljs detta med ett syfte och frågeställningar. Vidare diskuteras rättssociologisk relevans samt en avgränsning. Sedan presenteras bakgrunden där det brottsförebyggande arbetet samt bakgrund kring gängkriminalitet kring barn. Vidare följer det en tidigare forskning där både en deskriptiv analys och tematisk innehållsanalys av materialet. Vidare presenteras det valda teoretiska ramverket för arbetet vilket är gräsrotsbyråkrater av Michael Lipsky (2010). Därefter följer en presentation av de valda kvalitativa metoder för arbetet, samt hur urvalet ser ut, men även en diskussion kring reliabilitet, validitet och forskningsetiska överväganden. Därefter presenteras det resultat som har samlats in, som senare följs av en analys av resultatet utifrån teorierna och den tidigare forskningen. Avslutningsvis presenteras den avslutande diskussionen gällande en slutsats och framtida forskning.

2. Bakgrund

2.1 Det brottsförebyggande arbetet

Regeringen tilldelade uppdrag till Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse att sammanställa idéer och förslag om åtgärder i det brottsförebyggande arbetet. Uppdrag med fokus på en systematiskt och långsiktig samverkan mellan de aktuella myndigheterna. Polismyndigheten, tillsammans med Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse redovisade år 2023 samverkansformen Bob - Barn och unga i organiserad brottslighet. Arbetet är sammanställt på ett kunskapsbaserat plan tillsammans med Brottsförebyggande rådet, Centrum mot våldsbejakande extremism, Kriminalvården, Skolverket, Åklagarmyndigheten och Sveriges kommuner och Regioner (Polismyndigheten, Socialstyrelsen & Statens institutionsstyrelse 2023, s.5).

Aktörerna som ingår i samverkansformen Bob är Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Skolverket, Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Brottsförebyggande rådet samt Länsstyrelsen. Arbetet utgår från samverkansråd som verkställs på nationell, regional och lokal nivå (Polismyndigheten, Socialstyrelsen &

Statens institutionsstyrelse 2023, s.5). Den regionala nivån är fördelad på de sju polisregionerna i landet (ibid. s.27). Där arbetar Länsstyrelsen med Brottsförebyggande rådet i form av utveckling genom att ge stöd i det kunskapsutvecklande arbetet (ibid. s.27).

Den lokala nivån är utsatt utifrån lokalpolisområden, där polisen främst ansvarar (Polismyndigheten, Socialstyrelsen & Statens institutionsstyrelse s.24). De lokala samverkansråden arbetar med insatser som riktar sig mot lokala behov och de lokala problemen, samt de förutsättningar som kan behövas för kommuner i det förebyggande arbetet. Där riktar sig arbetet främst mot de insatser som arbetar med enskilda barn och unga i området (ibid. s.25).

År 2023 trädde lagen (2023:196) Om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, i kraft. Vars syfte är att se till att kommuner till viss del har ett ansvar i arbetet för samordningen inom kommunen, samt se till att ett kunskapsbaserat tillvägagångssätt ligger till grund för behovet av åtgärder (Riksdagen 2023).

En annan viktig samverkansform är SSPF som står för skola, socialtjänst, polisen och fritidssektorn. Samverkan riktar sig mot en individnivå. Aktörerna samverkar för att nå fram till de barn som bedöms vara eller kan bli i riskzonen för kriminalitet. Genom att uppmärksamma normbrytande beteenden eller barn och unga som vistas i kriminella miljöer (Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.5).

2.2 Barn och unga inom gängkriminalitet

De kriminella nätverken som verkar inom gängkriminaliteten använder sig av barn som en pjäs i deras organiserade brottslighet. De siktar in sig på barn runt 12-15 år, barnen kan redan under ett dygn dras in i grov gängkriminalitet (Brottsförebyggande rådet 2023, s.6). Relationen mellan barnen och de äldre blir ett sorts ägandeskap där den äldre beordrar den yngre om vad den ska göra och ska alltid finnas i närheten av den äldre (ibid. s.24).

Syftet med att de äldre barnen rekryterar yngre är att öka sin försäljning av narkotika, där de använder de yngre barnen för att kunna transportera, sälja, förvara och paketera narkotikan för att de på så sätt ska kunna sälja ännu mer och öka sin vinst

(Brottsförebyggande rådet 2023, s.37). Ett annat syfte till varför barnen blir rekryterade handlar om att det innebär mindre konsekvenser för dem än vad de gör för de äldre i gängen. Barnen används genom att de tar på sig brott för att de äldre inte ska behöva riskera straffen som är högre än för de yngre barnen (ibid. s.58).

Inom gängen finns det ett syfte att bygga ut sitt eget gäng och område så stort som möjligt för att kontrollera narkotikamarknaden (Brottsförebyggande rådet 2023, s.60). Gängen har också en sorts hierarki där de är indelade i olika grupper, det finns den högsta gruppen med de äldsta i gänget, sedan går det neråt i åldrarna för varje grupp som kontrollerar varandra, där hela syftet går ut på att jobba för de äldre och göra dem nöjda (ibid. s.62).

En stor orsak till varför barn och unga kommer i kontakt med kriminaliteten och gängen handlar om den livsstil som medlemmarna uppvisar. Där de äldre drar till sig de yngre, genom att visa upp sig där de till en början är extra snälla mot de yngre (Brottsförebyggande rådet 2023, s.32-33). Medlemmarna i gängen utnyttjar att de yngre inte är medvetna om vad deras involvering innebär, genom att barnen kan få en uppgift mycket tidigt i rekryteringsprocessen. Barn som inte har lika lätt att hålla på impulserna, exempelvis barn med funktionsnedsättningar, har lättare att bli rekryterade eftersom att de inte tänker lika långt fram och tänker bara att det är spännande (ibid. s.34). De äldre använder också en strategi av att de yngre ska vara i skuld till de äldre och genom detta är det svårare för dem att lämna och deras enda möjlighet nu är att börja arbeta för dem (ibid. s.34-35).

3. Tidigare forskning

Tidigare forskningen i följande avsnitt kommer att presenteras med hjälp av en litteraturöversikt. Där arbetet har haft en ambition att genomföra en systematisk litteraturöversikt. Den systematiska litteraturöversikten innefattar en deskriptiv analys samt en tematisk innehållsanalys. För att på ett så systematiskt sätt redovisa en tydlig tidigare forskning för att få en djupare förståelse för ämnet och den tidigare forskningen som har utförts.

3.1 Metod för systematisk litteraturöversikt

Sökstrategin som användes för att identifiera relevanta artiklar som är grunden för den tidigare forskningen var att använda databasen EBSCOHost. Den valda databasen användes med valda filter med att artiklarna skulle vara peer-reviewed och publicerade mellan 2016 och 2026 för att artiklarna skulle vara så relevanta i samtiden som möjligt. Det genomfördes tre olika block av sökningar med olika sökord, för att kunna få en sådan bred tidigare forskning som möjligt. I tabellen nedan går det att se de olika sökningarna, antalet artiklar som genererades och hur många artiklar som valdes av dessa. Efter varje sökning skedde sedan en genomgång av alla artiklar för att välja ut de som ansågs vara relevanta genom läsning av titel och sammanfattning. Valet av att inte avgränsa sökningarna till specifika länder handlade om önskan att forskningen skulle vara så spridd som möjligt. Eftersom det var intressant att se hur forskningen har sett ut över hela världen, vilket ger forskningen en stor geografisk spridning som inte endast utgår ifrån ett land.

Tabell 1

Datum	Sökkälla	Sökord	Antal träffar	Antal utvalda
15/4-26	EBSCOhost	"youth crime" AND "juvenile crime" AND "rational choice"	377	6
16/4-26	EBSCOhost	"gang recruitment" AND "juvenile" OR "labelling theory"	101	2
16/4-26	EBSCOhost	"juvenile delinquency" AND "labelling"	19	2

Ett annat hjälpmedel för att kunna välja artiklar skapades även inklusions- och exkluderingskriterier för att kunna säkerställa att artiklarna var relevanta för arbetet men även för att kunna välja bort de som inte var relevanta. Kriterierna listas i tabellen nedan.

Tabell 2

Inkluderings	Exkluderings
Peer reviewed	Inte peer reviewed
Publicerad inom de senaste tio åren	Publicerad för mer än tio år sedan
Artiklar	Böcker
Tillgängliga kostnadsfritt	Artiklar som kostar
Engelska	Annat språk än engelska

3.2 Deskriptiv analys

För att göra den systematiska litteraturöversikten så tydlig som möjligt har även en deskriptiv analys gjorts, vilket går att se under bilaga 1. Den deskriptiva analysen bidrog till en övergripande bild av de olika artiklarna vilket underlättade arbetet inför den tematiska analysen. Den deskriptiva analysen består av titel, författare, år, land, kvalitativ metod, kvantitativ metod, syfte och teman. Analysen visade att artiklarna sprider sig över hela världen men att majoriteten kommer från Europa, samt att det var ungefär lika många som använde sig av en kvantitativ metod som en kvalitativ metod.

3.3 Tematisk innehållsanalys

Den tematiska innehållsanalysen grundar sig i Brymans (2025, s.661) kriterier, där analysen inleddes med att läsa igenom alla de valda artiklarna för att sedan koda artiklarna efter gemensamma teman (Bryman 2025, s.661). Kodningen resulterade i tre olika teman, vilket är "stigmatisering", "brottspreventivt arbete" och "strukturella och sociala sammanhang". De valda teman grundar sig i önskan att få en övergripande bild över den organiserade brottsligheten och rekryteringen av barn, men även stigmatiseringen som barn kan uppleva.

3.3.1 Stigmatisering

Tidigare forskning kring begreppet stigmatisering har en väldigt liknande bild genomgående i alla artiklar. Begreppet beskrivs som en känsla som några individer i samhället som har haft kontakt med rättsväsendet kan uppleva (Payne, Roffey 2020,

s.474; Price, Wilkinson & Crossley 2023, s.187; Deakin, Fox & Matos 2022, s.661). Stigmatiseringen resulterar i att de som är berörda får en känsla av att de sticker ut, där de inte känner igen sig i den typ av beskrivning som tillskrivs dem. Där deras beteende som inte uppnår de vanliga normerna i samhället, blir de istället stigmatiserade och utpekade (Price, Wilkinson & Crossley 2023, s.191-192; Deakin, Fox & Matos 2022, s.661). I några fall behöver de inte ens ha begått kriminella handlingar, utan de sticker bara ut i mängden och får en stämpel av att de är en viss typ av person (Deakin, Fox & Matos 2022, s.662; Sheehan, Walsh & Cusack 2024, s.271). Stigmatiseringen kan visas i sättet de blir behandlade av exempelvis polisen, där de blivit bemötta dåligt av polisen på grund av att de sedan tidigare anses vara riskindivider. Där blir de utpekade eftersom att deras beteende bryter mot normen trots att de inte har gjort något, utan endast blivit utpekade av polisen (Deakin, Fox & Matos 2022, s.664). Personerna som blir stigmatiserade är också medvetna om att de är i ett underläge gällande makten, och därför väljer de att inte interagera med de negativa interaktioner som polisen kan utöva. Men att också ilska över att bli utpekad kan resultera i att en situation kan bli större på grund av att de säger ifrån (ibid. s.664). Det finns också ett genomgående tema av att inte känna att det går att gå vidare från den tillskrivna identiteten och att bli betrodd (Price, Wilkinson & Crossley 2023, s.193; Deakin, Fox & Matos 2022, s.665-666). När det finns en önskan om att gå vidare i livet så finns det en känsla av att samhället inte vill hjälpa till, där de blir diskriminerade och utstötta för att de har ett förflutet som påverkar dem negativt och har blivit stigmatiserade (Price, Wilkinson & Crossley 2023, s.193; Deakin, Fox & Matos 2022, s.665-666).

3.3.2 Brottspreventivt arbete

Det brottspreventiva arbetet skiljer sig lite runt om i världen. I Danmark innefattar deras system YBC behandlar barn redan i tidig ålder, där barn redan från tio års ålder ingår i ett brottsförebyggande arbete för att inte fortsätta deras kriminella livsstil (Henriksen A.K, Bengtsson & Henriksen T. D, 2024, s.473). Det brottspreventiva arbetet handlar om att barn som har ett normbrytande beteende sätts in i ett program, där de får träffa domare som bestämmer vilka sanktioner som de ska få. Vilket påverkar hela barnets familj och omgivning (ibid. s.473-474). Danmark har gått ifrån deras bild av brottspreventivt arbete gällande att den bakomliggande faktorn till barnets normbrytande beteende kan handla om olika dysfunktioner i livet. Nu är fokuset mer på

riskfaktorer och polisen och rättsväsendet är mer inblandat i barnets liv genom det nya programmet (ibid. s.474). Det nya programmet handlar alltså mer om att barnens handlingar får mer konsekvenser. Barnen får genomgå något som ungefär utspelas som en rättegång dock utan ett ombud och tillhandahålla sanktioner (ibid. s.475). Det nya programmet som Danmark inför skiljer sig från Nederländerna, där deras fokus mer handlar om att förebygga brottslighet (de Vines, Hoeve, Asscher & Stams 2018, s.3641-3642). Programmet handlar om att anpassas efter de behoven som gärningspersonen behöver för att kunna förebygga en kriminell livsstil, där det handlar om att förändra beteenden, och fylla det som saknas för att förebygga brottslighet (ibid. s.3642). Till skillnad från de nämnda programmen ligger fokuset på det brottspreventiva arbetet i skolan i Tyskland (Schreiber, Stein & Pütz 2016). Skolan har blivit en kriminell plats med bland annat skjutningar (ibid. s.325) vilket har motiverat det ökade brottsförebyggande arbetet i skolan. Istället för sanktioner så får de tyska barnen genomgå andra strategier i skolan där de bland annat får lära sig att hantera sina känslor och beteenden, samt att skolan har flera olika sociala kontroller samt regler för uppförande (ibid. s.329-330). Det resulterar i att det brottspreventiva arbetet skiljer sig beroende på var arbetet befinner sig i. Den tidigare forskningen visar alltså att behandlingen blir mer likt straff gällande det preventiva arbetet, samt en mer psykologisk linje där de ska anpassa efter behov. Men även ett preventivt arbete som startar redan i skolan, där det inte bara är de kriminella barnen som är målgruppen.

3.3.3 Sociala och strukturella faktorer till kriminalitet

Det finns flera olika faktorer till att barnen hamnar eller söker sig till kriminaliteten. En stor gemensam faktor som går att identifiera i den tidigare forskningen är att barnen befinner sig i en osäker miljö (Sheehan, Walsh & Cusack 2024, s.270; Petrus 2021, s.5). Där kan skolan agera som en plats som är osäker och en arena för att bli rekryterad till gängkriminaliteten (Sheehan, Walsh & Cusack 2024, s.272; Petrus 2021, s.5). Grupperna som rekryterar barnen gör det genom att de skapar en social makt där det blir en rädsla i att säga ifrån och säga till andra vad som pågår i gruppen (Sheehan, Walsh & Cusack 2024, s.274). Ibland behöver de inte ens söka sig till grupperna, utan de blir rekryterade i skolan, där de blir utvalda i hur aggressiva de är, samt att de omedvetet blir skolade i hur de ska agera och de ska agera våldsamt för att hämnas på de olika grupperna (Petrus 2021, s.6). Förutom miljön som de rör sig och växer upp i, kan de

socioekonomiska situationerna spela roll och bidra till att barnen väljer att begå brottslighet och de söker sig till kriminaliteten. Barnen vill hjälpa till hemma, de växer upp i sämre förhållanden där de vill hjälpa till hemma för att förbättra situationen för sig själva och sin familj (Finelli 2019, s.246; Thompson 2019, s.113-114). De dåliga hemförhållanden kan också handla om avsaknad av en stabil person att förhålla sig till och vända sig till med sina problem (Finelli 2019, s.246; Thompson 2019, s.113-114). En annan orsak kan också handla om barnets önskan att skapa en mening i livet, där de vill få ett syfte, att förhålla sig till en grupp där de kan göra nytta och har en grupp att leva med. Där de också kan få chansen till att få skydd och få ett större sammanhang att leva efter varje dag. Psykisk ohälsa kan också vara en stor bidragande faktor till varför barnen söker sig till den organiserade brottsligheten och den kriminella livsstilen, då den psykiska ohälsan kan vara ett resultat av de olika anledningarna som är listade ovan (Finelli 2019, s.246; Thompson 2019, s.113-114). En viktig faktor till varför barnen först och främst är lätta att nå och rekrytera är att de till stor del inte förstår vad de ger sig in på, de förstår inte syftet och hur det kommer att påverka de själva och vilka negativa konsekvenser som medkommer. Vilket gör dem till offer och större måltavlor, särskilt om de lider av de olika faktorerna, listade ovan (Thompson 2019, s.111).

4. Teori

I följande avsnitt redogörs teorin som använts vid analys av det empiriska materialet samt de semistrukturerade intervjuerna utifrån studiens syfte och frågeställningar. Den valda teorin är Street-Level Bureaucracy av Michael Lipsky (2010), även kallad gräsrotsbyråkrater.

4.1 Gräsrotsbyråkrater

Michael Lipskys (2010) teori, gräsrotsbyråkrater; utgår ifrån de aktörer som arbetar med myndighetsutövning på den lokala nivån. Några exempel på arbeten som dessa aktörer arbetar inom är polis, lärare och socialarbetare. Arbetet utgår från direkt policy och förhåller sig till lagar och statliga uppdrag och arbeten, men där aktören spelar en viktig roll i hur den förhåller sig i sin arbetsutövning (Lipsky 2010, s.3-4). De har ett bredare handlingsutrymme i sin arbetsutövning där de ofta utgår från sin egen bedömning. Eftersom de situationer som inträffar är för komplicerade för en exakt

programmatisk handlingsform och kan skilja sig åt, behöver aktören agera utefter det som den anser lämpas bäst (ibid. s.15).

De åtgärder som är riktade mot individen är situationsbaserade utifrån gräsrotsbyråkratens beslutsfattning. Lipsky lyfter makten som aktören har i sin utövning över den enskilda individen. Resursfördelningen kan därför bli ojämn när aktörer på lokal nivå gör alla beslut för individen, där man hjälper de som anses värda att hjälpa, medan andra ses som förlorade (Lipsky 2010, s.119). När myndigheter säger att det inte finns något de kan göra menar Lipsky (2010, s.63) på att det innebär att aktören inte kommer att omprioritera sitt handlingsutrymme (ibid. s.63). Individer som har ett ärende hos myndigheter är sällan där frivilligt och har individuella situationer, men där aktören omvandlar individen till en klient och placerar dem inom olika kategorier utifrån deras bedömning (ibid. s.59).

Samtidigt är en avgörande fråga i aktörernas handlingsutrymme resursfrågan, där aktören i sin beslutsfattande roll kan begränsas i sin arbetsutövning på grund av tid och informationsbrist samt höga arbetsbelastningar. En brist på resurser definieras inte bara som en teoretisk fråga utan verkar främst i praktiken. När det kommer till prioriteringen av resurser anses det viktigaste vara tid men också förhållandet mellan arbetstagaren och klienten/ ärendet. (Lipsky 2010, s.29). Arbetsvillkoren påverkas i resursfrågan, när skolan på grund av hög belastning av elever och få anställda lärare kan fokus skifta från lärandet till att upprätthålla ordningen i rummet, samt för polisen och för socialarbetaren kan den stora resursbegränsningen vara tid, att inte hinna samla in den information som behövs för en bedömning av handlingsutrymmet för situationens bästa. Här vägs också de personliga resurserna in, att aktören i sin bedömning har utbildning samt erfarenhet när det är dennes bedömning som styr beslutsfattandet (ibid. s.30).

Inom myndigheterna är arbetet så pass inrotat i de grundläggande kraven att ändra hanteringen inte är lätt för aktörer att överge. Där de handlingsmönster som är inpräntade i arbetet betraktas som faktiskt krav. Det anses därför lättare att ändra formell policy på den nationella nivån snarare än att försöka ändra det praktiska arbetet på en lokal nivå (Lipsky 2010, s.187-188). Man ser ändringar av det formella arbetet på en nationell nivå som det främsta sättet att utveckla arbetet, medan den lokala nivåns

praktiska arbete är grundat på överlevnad från aktörernas sida i sitt handlingsutrymme och svårare att göra förändringar i. Vikten av att istället ge aktörerna bättre förutsättningar anser Lipsky (2010, s.187-188) skapar bättre tillgänglighet för aktörerna att utföra sitt arbete och sitt handlingsutrymme mer etiskt och rättvist (ibid. s.187-188).

Studiens syfte riktar sig mot vilka hinder som myndighetsutövningen på lokal nivå kan få när de arbetar utifrån nationella strategiska brottsförebyggande arbeten, uppdrag och lagar, samt ansvarsfördelningen mot barn och unga. Michael Lipskys teori gräsrotsbyråkrater; grundar sig på aktörer som arbetar inom den offentliga sektorn och som har det direkta mötet och integrerar med allmänheten och dess medborgare. Studien har utgått ifrån att analysera hur aktörer som arbetar inom den offentliga sektorn på en mikronivå påverkas i sitt praktiska arbete genom faktorer utfärdare på makronivå, där teorin menar på att aktörer på lokal nivå har ett brett handlingsutrymme men fortfarande styrs av faktorer som lagar, krav samt resurser.

5. Metod

I följande avsnitt kommer metoden för arbetet att redovisas. Där valet av forskningsdesign kommer att motiveras och framställas. Metoden för datainsamling av det empiriska materialet samt urvalet kommer också att redovisas och motiveras. Även en diskussion kring reliabilitet och validitet, samt överväganden gällande forskningsetiken, kommer att finnas. Avslutande kommer metoden för analys av det empiriska materialet att framställas.

5.1 Forskningsdesign

Den valda forskningsdesignen för arbetet är en kvalitativ forskningsdesign. Den motiveras genom att denna typ av forskning ämnar att ge en djupare förståelse och insikt om ämnet (Bryman 2025, s.426). Vilket resulterade att genom den kvalitativa designen föll valet på att utföra en kvalitativ intervju (ibid. s.430), samt en kvalitativ innehållsanalys i form av dokumentanalys (Lindstedt 2019, s.218). Syftet med arbetet är att analysera myndigheters förebyggande arbete gällande rekrytering av barn och unga till organiserad brottslighet, vilka hinder och vilka diskussioner kring ansvar för barnen och ungdomarna som sker. Syftet gör det relevant att undersöka ett arbete på djupare

plan och dess eventuella konsekvenser. Vilket gör att det därmed går att argumentera för att ett kvalitativt angreppssätt på forskningen krävs för att kunna samla in tillräckligt omfattande och djup information som den kvalitativa forskningsdesignen erbjuder (Bryman 2025. s.426).

5.2 Datainsamling

5.2.1 Semistrukturerade intervjuer

Den första metoden för datainsamling är en kvalitativ form av intervju, där semistrukturerade intervjuer användes. Den semistrukturerade intervjun är uppbyggd på att agera som ett öppet sätt att intervjua (Bryman 2025, s.519). Vilket handlar om att intervjuerna är mer fria och flexibla, det möjliggör också chansen till att ställa frågor som inte var planerade från början (ibid. s.519). För att kunna fastställa intervjuens syfte och ramar fastställdes även en intervjuguide, där fokuset låg på att frågorna skulle vara flexibla och öppna (ibid. s.519). Intervjuguiden startades med introducerande frågor (ibid. s.525) för att starta upp samtalet och ge en ingång till respondentens arbete och hur deras arbete såg ut inom det brottsförebyggande arbetet gällande gängrekrytering. Under intervjun ställdes även sonderings-, specificerande- och uppföljningsfrågor för att chansen till att respondenten skulle kunna utveckla och fördjupa sina svar (ibid. s.525). Intervjuguiden är sammanställd i samråd med handledaren, där det skedde diskussioner och samtal kring frågornas utformning. Intervjun inleddes med information om samtyckesblanketten och syftet med intervjun. Vidare fick intervju respondenterna inleda med att berätta om deras bakgrund och nuvarande arbete. Därefter ställdes frågor om deras brottsförebyggande arbete och deras syn och uppfattning av det brottsförebyggande arbetet och hur de ser på rekryteringen av barn och unga. Det empiriska materialet samlades in genom intervjuer utförda på Teams, där funktionen att spela in ett möte användes, vilket senare sparades ned på en dator. Senare transkriberades detta material för att i ett senare skede kunna använda transkriberingen som det empiriska materialet. Valet av den kvalitativa metoden semistrukturerade intervjuer motiveras genom att det ger en fördjupad bild över myndigheters arbete på en lokal nivå, då intervjupersonerna är personer som arbetar nära problematiken som studeras.

5.2.1 Innehållsanalys

Den andra metoden för insamling av datamaterial är en kvalitativ innehållsanalys av lagar och dokument, där syftet handlar om att analysera vad dokumenten faktiskt innehåller och säger (Lindstedt 2019, s.218). Eftersom syftet med arbetet är att veta vad de olika dokumenten innehåller, skedde en initial kodning för att kunna underlätta analysen utifrån vad som ville undersökas i innehållet. Lindstedt (2019, s.218) lyfter vikten av att använda sig av frågor när det genomförs en innehållsanalys. Frågorna ska vara grundande utifrån fyra olika krav. Frågorna ska handla om hur, vem, var och när (Kjeldstadli 1998, s. 163 se Lindstedt 2019, s.218). Kodningen som utfördes för att genomföra innehållsanalysen i denna studien är grundade på de olika kraven men är modifierade för att passa vårt syfte. Kodningen innefattade frågor som vi ställde oss själva som; Vem har skrivit innehållet? Vem är innehållet riktat till? Vad säger innehållet? Hur ska innehållet användas? Kodningen utifrån frågorna skedde genom anteckningar i form av punkter. För att lättare kunna kategorisera informationen och lättare hantera den för att senare kunna presentera ett resultat. Kodningen motiverades genom att agera som ett hjälpmedel i hanteringen av allt det insamlade materialet. Frågorna kunde användas för att lättare hitta kärninformation utifrån vad syftet med arbetet var, men även också vad som efterfrågades med innehållsanalysen.

Dokumentet och lagarna som är utvalda för innehållsanalysen är en redovisning kring en samverkansstruktur vid namn Bob, samt samverkans strukturen SSPF och lagen kring kommuners brottsförebyggande arbete (SFS: 2023:196). Slutligen användes en rapport från det Brottsförebyggande rådet gällande det nuvarande läget gällande det brottsförebyggande arbetet i Sverige, samt en rapport från Barnombudsmannen gällande barn och unga inom den kriminella verksamheten. Valet av innehållsanalysen motiveras genom önskan att få en mer djupgående bild över den nationella nivån av olika uppdrag kring myndigheternas arbete. För att senare kunna använda detta som en mer utvecklad del i arbetet i relation till de semistrukturerade intervjuerna.

5.3 Urval

Urvalet gällande de semistrukturerade intervjuerna består av ett målstyrt urval (Bryman 2025, s.461) där urvalet är avsiktligt utvalt utifrån målen som arbetet har, där viljan om att intervjurespondenterna ska vara experter på sitt ämne och inte

slumpmässiga (ibid. s.461). Eftersom att arbetet siktar in sig på ett specifikt område resulterar detta i att de valda personerna arbetar inom detta område och har gjort att arbetet har valt ut specifika arbetsuppgifter vilket också resulterar i det målstyrda urvalet (ibid. s.461). Urvalet genomfördes genom att ett inledande e-mail skickades tillsammans med ett informationsbrev som finns under bilaga 3, till en registrator mejl i berörd region hos polisen för att genom detta kunna bli vidarebefordrad till de som ansågs vara relevanta för arbetet. Detta resulterade i en kontakt med två poliser som arbetade som kommunpoliser. Ett e-mejl med informationsbrevet skickades även ut till länsstyrelsen vilket resulterade i en vidarebefordran till samordnare för polisens brottsförebyggande arbete. Vidare gjordes det en kontakt med informationsbrevet som grund till det berörda området direkt för att kunna komma i kontakt med en person som jobbar inom trygghet och en socialsekreterare. Det målstyrda urvalet resulterade i fem stycken intervjuer som genomfördes över Teams.

Urvalet gällande den kvalitativa innehållsanalysen av dokument består även det av ett målstyrt urval (Bryman 2025, s.461). Urvalet är avsiktligt utvalt utifrån arbetets syfte, där dokumenten ska vara relevanta för ämnet och ska vara skapade utifrån arbetets huvudmål kring det brottsförebyggande arbetet gällande rekrytering av barn. (ibid. s.461). Urvalet gjordes med olika initiala sökningar på internet gällande det tidigare nämnda ämnet, för att kunna få fram så mycket material som möjligt, för att i ett senare skede kunna sälla bort och endast välja de dokument och lagarna som är relevanta för arbetet. Urvalet grundar sig också i inkluderingskriterier för att valet av dokument skulle kunna göras.

Inkluderingskriterier
Handla om brottsförebyggande arbete
Myndigheter ska vara upphovskällan
Det ska vara kunskapsbaserat
Det ska handla om samverkan
Det ska handla om myndighetsutövning

5.4 Reliabilitet och validitet

Kriterier för att bedöma arbetets kvalitet är grundande på reliabilitet och validitet. Bryman (2025, s.442) tar upp LeCompte och Goetz tankar och idéer kring hur det går att bedöma arbetets kvalitet utifrån den externa/interna reliabiliteten samt den interna/externa validiteten. Den externa reliabiliteten handlar om hur arbetet går att replikeras (ibid. s.442), det aktuella arbetets förmåga till att replikeras går att genomföras på så sätt att intervjufrågorna går att applicera på flera olika typer av kommuner runtom i Sverige, möjligheten till att replikera den exakta kommunen är inte möjligt då den är anonym för respondenternas skull. Men själva grunden går att efterlikna och replikera på andra kommuner i landet. Den interna reliabiliteten handlar om hur personerna som skriver arbetet är överens kring resultatet av arbetet (ibid. s.443). Detta uppfylls genom att läsningen av arbetet har gjorts på två olika håll, därefter har det skett diskussioner där de olika tankarna som har uppkommit varit liknande och överensstämde med varandra. Därmed bedöms den externa och interna reliabiliteten som hög.

Den interna validiteten (Bryman 2025, s.443) handlar om hur insamlingen av allt arbete tolkas på ett trovärdigt sätt. Detta kriteriet går att bedöma på en hög nivå, då arbetet är väl diskuterat gällande den insamlade empirin och diskussionerna gällande resultat och sedan analysen av dessa. På grund av närheten med empirin som arbetet har arbetat utefter genom innehållsanalysen och de semistrukturerade intervjuerna höjer detta den interna validiteten då arbetet är grundat på en djup närhet mellan den framtagna empirin och den valda teorin och tidigare forskningen. Den externa validiteten (ibid. s.443) handlar om arbetets generaliserbarhet på andra miljöer. Med tanke på att studien är av den kvalitativa forskningsdesignen som grundar sig på en mindre miljö och ett mindre urval, och med tanke på att arbetet syftar till att undersöka ett litet område, gör det att det blir en svårighet att generalisera det på ett större område. Istället för att öka den externa validiteten har arbetet försökt vara så tydliga som möjligt i tillvägagångssättet. Studien har grundats i valet av att intervjua olika delar inom det valda området för att försöka skapa en större generaliserbarhet utifrån det valda

området som möjligt genom att välja att utföra intervjuer från flera olika instanser för att få flera olika inblickar av det brottsförebyggande arbetet. Även att en innehållsanalys har tillämpats för att täcka detta gapet. Därmed går det att argumentera att detta arbete har en hög extern validitet utifrån det valda området som arbetet utgår ifrån.

5.5 Forskningsetiska överväganden

De forskningsetiska överväganden för att säkerställa att arbetet följer de överväganden som rekommenderas för att kunna uppnå så högt förtroende gällande forskningsetiken som möjligt, är utgjort utifrån Lindstedts (2019, s.51-55) olika krav. Kraven är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Lindstedt 2019, s.51-55). De forskningsetiska överväganden är gjorda utifrån de semistrukturerade intervjuerna och inte innehållsanalysen, med anledning av att innehållsanalysen är grundad på offentliga dokument av myndigheter vilket går att få tag på via olika hemsidor och är inte konfidentiella. Överväganden är alltså utformade efter de semistrukturerade intervjuerna eftersom att dessa kräver ett annat skydd då intervjuerna inte är offentliga handlingar utan har utförts till syfte för studien och inte ska vara tillgängliga för någon.

Informationskravet handlar om att intervjurespondenterna ska bli informerade om vad arbetet innebär, samt i vilket syfte som arbetet kommer att användas i. Det ska även framgå att de deltar frivilligt och att de har en rättighet att avsluta när de vill (Lindstedt 2019, s. 51). Detta framgår både i informationsbrevet som finns under bilaga 4 och samtyckesblanketten som finns under bilaga 3. Samtyckeskravet handlar om samtycket som respondenterna skriver under, där de samtycker till intervjun och att den spelas in, samt vilka krav som finns gällande anonymitet samt deras rätt till att avsluta när de vill (ibid. s.52). Ett mejl skickades även till alla deltagare kring användning av citat för att få ett samtycke kring detta. För att få ett godkännande samt att respondenterna ska vara medvetna om hur deras intervju används. Konfidentialitetskravet handlar om att arbetet och materialet till arbetet endast ska vara tillgängligt för oss som har skrivit arbetet (ibid. s.52-53). Intervjuerna är gjorda genom inspelning av teams möten där dessa senare har sparats ned på en av datorerna. Vilket har gjort att det bara finns en kopia av inspelningarna som efter arbetet kommer att raderas helt och hanteras genom detta varsamt (ibid. s.54). Intervjurespondenterna har även blivit anonymiserade till koder

istället, ett exempel på detta är A001 (ibid. s.55). Frågeställningen till arbetet är även det anonymiserat till endast att benämnas som ett lokalpolisområde i Skåne. Detta har skett efter önskemål från de medverkande i de semistrukturerade intervjuerna för att det inte ska kunna gå att härleda var i Skåne de arbetar, då deras arbetsuppgifter är mer utsatta. Då det går att argumentera för att arbete med barn som har blivit rekryterade till organiserad brottslighet är ett utsatt arbetsområde. Nyttjandekravet går ut på att det insamlade empiriska materialet endast kommer att användas till arbetet (ibid. s.55). Detta kravet uppfylls genom att intervjuerna endast används till arbetet och raderas efter att arbetet är avslutat och inte kommer att gå att få tag på.

5.6 Metod för analys

Analysen för det empiriska materialet, vilket i detta arbetet består av semistrukturerade intervjuer och en kvalitativ innehållsanalys, har en tematisk analys tillämpats (Bryman 2025, s.657). Analysen gällande intervjuerna inleddes med läsning av allt det insamlade materialet för att senare koda materialet som senare resulterar i gemensamma teman (ibid. s.658). Att genomföra den initiala läsningen gjordes för att kunna få en uppförskning av intervjun, men också för att kunna identifiera nya tankar som inte gjordes när intervjun först transkriberades (ibid. s.658). En initial kodning skedde under läsningen för att kunna identifiera återkommande svar och tankar från intervjurespondenterna (ibid. s.658). Kodningen skedde genom små anteckningar utifrån frågorna som finns att se under tabell 3, för att kunna avgöra vilka koder som hade mest gemensamt tillsammans. Analysen gällande innehållsanalysen skedde på ett liknande sätt där en initial läsning av det insamlade materialet skedde för att kunna koda materialet för att kunna identifiera teman (ibid. s.658). Kodningen skedde genom mindre anteckningar av stödord för att kunna bryta ner materialet i koder för att senare hitta gemensamma nämnare med intervjuerna.

Efter kodningen av allt material sammanställdes detta tillsammans för att kunna hitta gemensamma teman som gick att applicera både på intervjuerna och innehållsanalysen. Kodningen finns i tabellen nedan.

Tabell 3

Kodning
Förebyggande, information, prioritering, insatser, skyldigheter, samarbete, samverkan, avgörande, påverkan, konsekvenser, effektivitet, åtgärder, stöd, utmaningar, förbättringar.

Efter kodningen undersöktes olika samband för att senare kunna sammanställa dessa i gemensamma teman (Bryman 2025, s.658). Anteckningarna från kodningen resulterade i gemensamma teman, och hur de hade olika gemenskaper som kunde sammanställas. Detta för att senare kunna använda flera svar från respondenterna i de olika gemensamma teman. De gemensamma teman resulterade i; förebyggande arbete och samverkan, föräldraansvar och riskbedömning, samt utmaningar och utvecklingsbehov.

6. Resultat

I följande avsnitt kommer ett resultat av den insamlade empirin att presenteras. Empirin består först och främst av en innehållsanalys av det rättsliga materialet, såsom de satta regeringsuppdragen och lagen om kommuners ansvar. Empirin består för det andra av svar från intervjurespondenter, där dessa svaren har blivit kodade och sammanställda i olika teman där det är intervjufrågorna som ligger till grund för dessa. Svaren kommer från fyra stycken olika personer som arbetar i det valda området i Skåne där de innehar olika områden, samt en person från länsstyrelsen Skåne. Respondenterna är kommunpolis, arbetare inom trygghet, socialsekreterare samt samordnare för det brottsförebyggande arbetet. Resultatet kommer att presenteras med kodnamn för respondenterna för att erhålla deras anonyma identitet.

6.1 Resultat från innehållsanalysen

6.1.1 Förebyggande arbete och samverkan

Lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, ställer krav att kommuner i sin roll som samordnare ska i det brottsförebyggande arbetet på ett kunskapsbaserat sätt ta fram och bidra med lokala lägesbilder och de lokala problemen. Dessutom, ta fram en strategisk åtgärdsplan att arbeta utifrån. Enligt

Brottsförebyggande rådets årsrapport från 2026 är den lokala lägesbilden den centrala utgångspunkten för kommunen men också för polisen i det lokala brottsförebyggande arbetet (Brottsförebyggande rådet 2026 a, s.18). Samtidigt bedrivs brottsförebyggande arbete och samverkan på flera systemnivåer utifrån Bob-strukturen (barn och unga i organiserad brottslighet). På uppdrag av regeringen lämnades förslaget om Bob från Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse år 2023.

Bob-strukturen är en samverkansstruktur mellan myndigheter som verkar på en nationell, regional och lokal nivå och som är avsedd att vara systematisk och långsiktig. Syftet med Bob är att arbeta förebyggande för att hindra barn och unga från att rekryteras in i organiserad brottslighet (Polismyndigheten, Socialstyrelsen & Statens institutionsstyrelse 2023, s.23). På den nationella nivån ansvarar det nationella Bob-rådet, där arbetar myndigheter i det brottsförebyggande arbetet riktat mot barn och unga utifrån ett strategiskt arbete. Här ansvarar främst polismyndigheten. Arbetet utgår ifrån att skapa en samsyn mellan myndigheter, bidra med lägesbilder för hela landet och få en större förståelse för hur rekryteringen av barn och unga ser ut. Dessutom identifiera problem, samt ta fram åtgärdsplaner mot den organiserade brottsligheten, men även inom Bob-strukturen för att effektivisera arbetet (ibid. s.30-31).

Den regionala nivån präglas främst av samordning och stöd mellan myndigheterna samt mellan den nationella och den lokala nivån. Detta genom att vara länken mellan det strategiska arbetet från den nationella nivån ner till genomförandet och myndighetsutövningen på den lokala nivån i det brottsförebyggande arbetet. De är fördelade på de sju polisregionerna i Sverige, alltså sju regionala Bob-råd. De ansvarar kring utbildningsfrågor där åtgärder grundar sig på kunskapsbaserad information. De ansvarar för att se vilket metodstöd som behövs, samt vilka resurser som kan behövas (Polismyndigheten, Socialstyrelsen & Statens institutionsstyrelse 2023, s.27-28). De arbetar utifrån de nationella kraven samt de lokala lägesbilderna från de lokala nivåerna inom deras region, där de ser till att rätt resurser och åtgärder kan tillhandahållas utifrån den lokala problematiken. Här ansvarar främst länsstyrelsen där de arbetar som samordnare för det regionala brottsförebyggande arbetet. Här är informationsflödet avgörande mellan myndigheter och samverkan hög från den nationella ner till den lokala nivån (ibid. s.28).

Likt det som nämns ovan är den lokala lägesbilden central för det brottsförebyggande arbetet på den lokala nivån. Bob-råden på den lokala nivån är fördelade på lokalpolisområden, inom varje lokalpolisområde finns det flera kommuner. Genom stöd från den nationella och regionala nivån är arbetets främsta fokus att se effekten på den lokala nivån. Arbetet riktar sig främst mot individen och utifrån den aktuella lägesbilden inom området. Inom Bob-strukturen ansvarar polismyndigheten främst för den lokala nivån (Polismyndigheten, Socialstyrelsen & Statens institutionsstyrelse 2023, s.24-25).

På en lokal nivå ser man också andra samverkansformer som riktar sig mot målgruppen barn och unga i det brottsförebyggande arbetet. År 2025 fanns SSPF, skola, socialtjänst, polis och fritid i ungefär 220 kommuner i Sverige och är ett av de samverkansformer som verkar på den lokala nivån. Där samverkar aktörerna för att på ett förebyggande plan fånga upp barn och unga i ett tidigt stadium och gemensamt ta fram åtgärder på en individnivå för att få bort barn och unga från miljöer som präglas av kriminalitet (Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.5). Genom att uppmärksamma normbrytande beteenden tidigt hos barn och unga, där skola och fritid är en stark bidragande faktor som arbetar närmast barnen, samverka med resterande aktörer för att individanpassa åtgärdsplaner för barn och unga (ibid. s.6). I barnombudsmannens rapport från 2026 belyser de efter att ha intervjuat barn och unga som har varit involverade i kriminella miljöer, hur viktigt det är för de förebyggande insatserna att satsa tidigt och att rikta sig mot barn redan i förskoleålder skulle göra en stor skillnad (Barnombudsmannen 2026, s.2).

Det brottsförebyggande arbetet mot rekrytering och involvering av barn och unga i organiserad brottslighet präglas av samverkan mellan aktörer. Samordningen och informationsflödet mellan myndigheterna och mellan nivåerna gör att man kan rikta det förebyggande arbetet med fokus både mot barn och unga i helhet, men också mot barn och unga i riskmiljöer på en individnivå (Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.22). Brottsförebyggande rådet presenterade i sin årsrapport från år 2026 hur lagändringar som trädde i kraft under 2025 har visat inslag i det brottsförebyggande arbetet, ändringar av socialtjänstlagen samt skollagen (Brottsförebyggande rådet 2026 a, s.6).

6.1.2 Föräldraansvar och riskbedömning

Myndigheterna använder sig av riskbedömning för att identifiera varningstecken och normbrytande beteende hos barn och unga i ett tidigt stadie för att kunna se vilka åtgärder och stöd som behövs. Bob-strukturen redogör för en cylindermodell där man utifrån individens roll inom den organiserade brottsligheten kategoriserar deras roll från A till D. Man kategoriserar barn som man identifierat ofta befinner sig i kriminella miljöer och som anses vara i riskzon för involvering som en D-aktör. Det som registrerar enligt cylindermodellens kategorisering av barn och unga är en bedömning om misstanke till involvering och inte en misstanke till brott (Polismyndigheten, Socialstyrelsen & Statens institutionsstyrelse 2023, s.9-11). Inom SSPF, Skola, socialtjänst, polis och fritid finns IRK-checklistan som står för inledande risk-och skyddsbedömning för kriminalitet. Checklistan utgår från specifika faktorer som kan uppmärksammas om barn och unga är i riskzonen för rekrytering och involvering i organiserad brottslighet. Tanken bakom checklistan är att identifiera normbrytande beteende med risk för kriminellt handlande. Den är tillämpad för alla potentiella aktörer som uppmärksammat det normbrytande beteendet och är riktad mot barn och unga mellan 6- 20 års ålder (Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.15). Om man med hjälp av checklistan uppmärksammar tecken i riskbedömningen, kan beslut fattas om åtgärder med en vidare fördjupad och strukturerad riskbedömning. Man samlar in ytterligare information genom en professionell helhetsbedömning. Genom att sammanställa ett kunskapsbaserat underlag kan man bidra med rätt intensitet i fortsatta insatser som kan anses nödvändiga för att kunna bidra och matcha behovet (ibid. s.16).

Dessa riskfaktorer är:

1. Tidigare normbrytande beteende eller kriminalitet
2. Problematiska personlighetsdrag
3. Normbrytande/ kriminella attityder eller tankesätt
4. Problematiska familjerelationer
5. Normbrytande/kriminella relationer utanför familjen
6. Alkohol- eller droganvändning
7. Problem med skola /arbete
8. Brist på prosociala fritidsaktiviteter

(Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.28).

För att SSPF ska vara så effektivt som möjligt i sitt arbete riktat mot barn och unga så spelar föräldraansvaret en stor del i detta. Inom det förebyggande arbetet SSPF behöver vårdnadshavare och/eller barnet ge samtycke till att informationen om barn och unga delas mellan myndigheter. Om godkännande inte tillhandahålls försvårar det samverkan mellan myndigheter för att på ett så effektivt sätt som möjligt kunna ta fram de åtgärder som främst behövs utifrån den individuella situationen som barnet eller ungdomen befinner sig i. Sekretessen hindrar alltså det effektiva informationsutbytet (Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.7).

Detta visar även barnombudsmannens årsrapport från 2026, där barnen och ungdomarna själva lyfter att brist av närvaro från vuxna gör att man som barn och ungdom faller i högre risk och sårbarhet att rekryteras in i kriminella miljöer. Där föräldraansvaret är en bidragande och även avgörande del i barnets trygghet (Barnombudsmannen 2026, s.32-33).

6.1.3 Utmaningar och utvecklingsbehov

Det finns fortfarande många utmaningar och utvecklingsbehov inom det brottsförebyggande arbetet riktat mot barn och unga. Främst på den lokala nivån. Juridiska hinder och utmaningar där myndigheters samverkan försvåras när det går fort på den nationella nivån i nya initiativ och lagar. Det försvårar samordningen och att hinna med i alla förändringar på lokal nivå (Brottsförebyggande rådet 2026 a, s.65). Kommuner inom lokalpolisområden har kommit olika långt i det brottsförebyggande arbetet och har olika förutsättningar i resursfrågor. Några kommuner har i ett tidigt stadium börjat arbeta mot rekrytering av barn och unga till organiserad brottslighet, medan andra kommuner inte har kommit lika långt. Det brottsförebyggande rådet menar på att det ska ses som ett sätt att stärka kommunen mot att drabbas, eftersom några kommuner inte har samma problem i den utsträckning som de kommuner som drabbats väldigt hårt (ibid. s.52).

I rapporten lyfts också en stor efterfrågan från kommuner om ett mer uttalat och samordnat stöd i det brottsförebyggande arbetet från de nationella myndigheterna. Kommunerna anser att det behöver vara mer anpassat efter de lokala förutsättningarna

och behoven. Rapporten redogör för uttalanden om att det finns frustration från den lokala nivån när arbete och initiativ som tas på nationell nivå inte anses ta hänsyn utifrån de lokala lägesbilderna i det brottsförebyggande arbetet. Det skapas utmaningar på den lokala nivån att hitta en balans att resursfördela åtgärder utifrån den lokala lägesbilden och dess behov (Brottsförebyggande rådet 2026 a, s.7).

Samtidigt lyfts brister från föräldrar och vuxenansvar för barn och unga, där barnombudsmannen redogör att kriminella miljöer kan drabba barn redan från förskoleåldern. Myndigheter behöver utveckla sitt sätt att nå barn före de kriminella och innan det är för sent (Barnombudsmannen 2026, s.2).

Brottsförebyggande rådet redogör också för att man ser en förskjutning av ansvaret mot andra myndigheter när polismyndigheten backar i det brottsförebyggande arbetet. Andra områden i polismyndighetens arbete prioriteras och där istället ansvaret på det brottsförebyggande arbetet hamnar på aktörer som till exempel socialtjänsten och kommuner. Polismyndigheten definieras också som en nyckelresurs när riskbedömningar ska kartläggas, både på individnivå men också på områdets nivåer (Brottsförebyggande rådet 2026 a, s.7-8).

Enligt barnombudsmannens rapport i arbetet riktat mot barn och unga, belyser man vikten av att barn och unga är experter på de nödvändiga åtgärder som krävs i det brottsförebyggande arbetet. Även för sin individuella situation när myndigheter tar fram åtgärdsplaner för barnen och ungdomarna (Barnombudsmannen 2026, s.2).

6.2 Resultat från de semistrukturerade intervjuerna

6.2.1 Förebyggande arbete och samverkan

Något som alla intervjurespondenter har gemensamt är deras brottsförebyggande arbete. Nästan alla arbetar på en individnivå där de arbetar nära barn och unga för att hindra och minska barn och ungas förmåga att begå brott, medan andra arbetar mer regionalt. Alla arbetar också situation och strukturellt baserat.

A001 beskriver sin arbetsuppgift som att öka kunskapen. De försöker jobba snabbt och effektivt för att kunna arbeta mot de nya tillvägagångssätten som de kriminella hittar,

men att också arbetar de för att kommunerna ska kunna ha en stabil grund att stå på i det brottsförebyggande arbetet. Respondenten beskriver det såhär:

De vi kämpar mot i den organiserade brottsligheten har ju en förmåga att hitta nya tillvägagångssätt så att det handlar ju också om att sprida kunskap och göra kommuner uppmärksamma på vad det är som sker och hur de i den här samverkansformen kan förhindra detta. Både identifiera barn och unga i risk. Sätta in lämpliga insatser men men också successivt bygga upp en stabil förebyggande verksamhet (A001).

Alla respondenter arbetar brottspreventivt genom de olika samverkansstrukturerna som antingen Bob och SSPF. Bob arbetar alla respondenterna i, fast på olika sätt. Medan alla som arbetar med SSPF arbetar med det på liknande sätt men har olika roller inom det. Alla beskriver vikten av dessa samverkansstrukturerna för att kunna arbeta för att motverka kriminaliteten.

A002, A003, A004 och A005 arbetar mycket med föräldrar om den rådande situationen gällande gängrekrytering av barn och unga. A002, A003 och A005 kommer i en närmare kontakt där de kan ha föräldramöten, skicka ut information digitalt och hålla utbildningar för föräldrar. A003 håller på med ett projekt där de ska jobba särskilt nära barn och ungdomar, där de har sett normbrytande beteenden i skolan samt har de även sett riskerna med dessa , vilket har resulterat i att barnen och de unga rör sig mot kriminalitet.

Majoriteten av respondenterna arbetar mycket under sitt arbete med de unga barnen. De förklarar vikten av att tidigt gå in och prata med barnen. A003 och A004 förklarar riskerna med att agera för sent, uppfattningen är då att de redan kan ha tappat barnet.

Det är att SSPF ska in tidigt, det vill säga att man ska inte jobba med den målgruppen som kanske har. Ja men om jag generaliserar lite så här, flertalet orosanmälningar, flertalet insatser genom öppenvården och skolan där kanske är utredningar igång utan de är liksom förbi SSPF vad vi har sagt det är att man behöver in tidigare när det börjar komma varningssignaler. Och försöka koppla på då kommunens olika verksamheter (A004).

Alla lyfter hur viktigt det är att gå in så tidigt som möjligt, A003 förklarar hur de redan nu börjar arbeta med nio och tio-åringar eftersom att de har sett ett behov av att följa dessa barn som har ett normbrytande beteende. A003 tar också upp ett exempel på en situation på unga barn som tidigt började visa ett normbrytande beteende, och trots flaggningar från flera olika så gjordes inget. Idag är dessa barn långt gångna i sin kriminalitet och de har svårt att nå dessa och sätta in olika åtgärder för att de ska lämna. Respondenten förklarar det såhär:

Vi hade ju 10 killar för fyra år sedan [...] men man gjorde ingenting åt det och idag är de i 15 år, och 16 och långt gångna i sin kriminalitet. Alltså dom är ju, jag ska inte säga förlorade, för det är fel så. Men vi man når inte dem med förebyggande åtgärder och av den de tog vi lärdom av (A003).

A005 håller också med om att sätta in åtgärderna tidigt, respondenten beskriver det som att man behöver jobba med barnen som finns runt alla dessa olika åtgärder som SSPF. Att inte bara arbeta med de som är aktiva inom brottsligheten utan de barnen som finns i närheten. A003 förklarar liknande kring deras insatser för barn i tidig ålder, om att man arbetar med många barn och det bara skulle vara ett barn som man misslyckas med, så kommer det ändå att ge samhället en stor vinst. De förklarar också önskan av att barnen inte ska vara delaktiga i något negativt, utan det förebyggande arbetet ska handla mer om att barnen ska kunna skapa relationer och att den sociala kontrollen ska ökas genom att alla delar är mer delaktiga.

6.2.2 Föräldraansvar och riskbedömning

Alla respondenternas arbete gällande föräldrar grundar sig i ett uppmuntrande att kontakta myndigheter samt att de vill utbilda föräldrarna med olika insatser, såsom föräldramöten och samtal med föräldrarna. Att arbetet för att informera föräldrarna om hur lägesbilder ser ut, vilka varningssignaler som barnen och de unga kan uppvisa för att hela tiden finnas där och kunskap höja. A001 och A004 tydliggör dock att de inte vill skrämma föräldrarna och skapa en sorts moralpanik, men att det är nödvändigt att gå ut med informationen. Något som är gemensamt är deras sätt att uppmuntra att kontakta varandra, i och med att de ger stöd på olika sätt.

A002 diskuterar också den nya idén om att redan gå in och arbeta brottspreventivt redan i förskoleåldern, där deras mål är att nå föräldrarna. Eftersom att det kan finnas situationer där föräldrarna har en bristande förmåga i sitt föräldraskap och därmed så kan de erbjuda hjälp till dessa föräldrar och ge någon sorts stöttning. A002 och A003 förklarar svårigheterna med att komma från en bakgrund där barnen och de unga har en sämre socioekonomisk bakgrund. Då det blir det en svårighet att komma in och vara en förebild när den berörda redan har börjat känna en samhörighet och kan få tag i de olika symbolerna som det är värde i, exempelvis märkeskläder. Respondenten förklarar också hur många föräldrar redan har svårigheter i deras liv innan de skaffar barn, där de redan har en socioekonomisk sämre bakgrund vilket kan påverka barnen och de unga negativt. De kan genom den organiserade brottsligheten få tag på de saker som föräldrarna inte ger dem.

Respondenterna tar också upp svårigheterna som kan finnas med föräldrarna. A003 tar upp hur det är en annorlunda generation av föräldrarna idag. De är mer självupptagna och har mycket som de vill uppnå själva, och att de har en större press på sig själva idag, vilket betyder att de också behöver få ett stöd i detta. A002 och A003 tar också upp vikten av att föräldrarna är införstådda i kan också ge ett stöd i de olika myndigheternas arbete om deras barn eller ungdom har blivit uppmärksammade i det förebyggande arbetet. A002 förklarar det som:

Men det vi märker är att föräldrarnas roll och föräldrarnas reaktion är rätt viktig [...] där föräldrarna aktivt stöter undan det och menar på att vad gör ni egentligen. Ifrågasätter och varför vi är där över huvud taget. Då blir väl det kanske inte så slagkraftigt för ungdomen sen (A002).

De förklarar att om föräldrarna inte är förstående gör det myndigheternas arbete mycket svårare. A003 förklarar det som att de ibland kan tycka att det är skolans jobb att hantera deras barn eller ungdom, vilket gör att barnet ej heller förstår att de gör fel, eftersom att de inte får höra det hemifrån. Eftersom att barnen söker sig till något annat, som ett resultat av att de har brist på det från annat håll, vilket gör att föräldrarna blir en svårighet när de inte bidrar med hjälp.

Riskbedömningarna som de olika myndigheterna gör, förklarar respondenterna, grundar sig mycket på samverkan. A001 förklarar vikten av att myndigheterna arbetar

över gränserna och samverkar med flera olika områden i regionen, för att kunna ta del av de olika varningssignalerna som barnen och de unga kan uppvisa för att kunna göra olika bedömningar. A002 förklarar att de kan samla in information kring barn på en strukturell nivå, men också att barnen och de unga kan förekomma i samröre med andra individer som inte är så gynnsamma för barnet. Eller att genom samverkan med olika instanser få reda på barnets och ungdomens normavvikande beteende.

A002 och A003 tar upp hur barnens samröre och beteenden är med i riskbedömningen, där dåliga beteenden i skolan och användande av sämre preparat påverkar bedömningen som myndigheterna gör. A002 förklarar också hur ett avvikande beteende kan öppna upp hur de börjar titta på familjen, där de börjat upptäcka sammanhang över barnets beteende, kanske syskonen också är kända för myndigheterna med ett normavvikande beteende. A004 tar dock upp bilden av att barnen i alla tider alltid uppvisar ett normbrytande beteende, men att steget in sedan i den organiserade brottsligheten är väldigt kort vilket försvårar myndigheternas arbete.

Intervjuperson A002 belyser också stödet som de ger till barn och unga som rör sig mer normbrytande kretsar. Respondenten förklarar om hur när barnet är under 15 år kan de inte aktivt göra något utan att det sker ett samtal där de förklarar riskerna med deras normbrytande beteende genom exempelvis narkotikainnehav. Där belyser de vad det hade inneburit för barnet eller ungdomen om de hade varit 15 år och straffmyndiga. I samverkan med skolan föreläser de också för barn och unga för att agera som ett stöd i förståelsen av konsekvenser genom att röra sig med riskindivider. Respondenten förklarar det såhär:

Jo, men absolut och sen är vi också ute på skolor och föreläser. Och just för att stoppa en rekrytering att man, det är liksom inte bara fyra grabbar som ska vara schyssta och bjuda på pizza utan oftast kommer det liksom en konsekvens av det längre fram att då kommer ni fastna successivt i det nätet också för att göra barnen medvetna på det, men också göra föräldrarna medvetna på det. Att de måste reagera och vara nyfikna och titta i era barns telefoner och alltså i det. Så att det sker ju mycket kommunikativt där det är lite som ett bollplank till en början (A002).

6.2.3 Utmaningar och utvecklingsbehov

Alla respondenter var eniga i att det finns många utmaningar i deras förebyggande arbete kring rekrytering av barn. A001 tog upp hur svårt det är att nå ut till den målgrupp som verkligen behövs bli berörd. Respondenten syftade särskilt till att det är svårt att veta vilka föräldrar det är som går på föräldramötena som arrangeras för att nå

ut med information gällande rekrytering av barn och faktorer och beteenden som föräldrarna behöver vara uppmärksamma på.

En utmaning som nästan alla respondenter var överens om är områdets tillgång till resurser A001 tar upp hur olika områden har olika förutsättningar som kan påverka hur långt alla har kommit i sina brottsförebyggande arbeten, samt hur de kan arbeta. A002 tar upp hur de begränsade resurserna har resulterat i att området inte har maktat med problematiken, hur andra områden i landet har möjligheten att använda flera olika resurser som inte påverkar dem på samma sätt som de kan påverka det berörda området. A003 hade gärna sett en omorganisation gällande ekonomin som kommer in till de olika myndigheterna, för att de ska kunna arbeta så mycket som möjligt nu mot problemet för att ha mindre att göra senare. A004 tar upp att när denna typ av problematik drabbar mindre områden påverkar det på ett annat sätt än de större regionerna, då ett helt område behöver ställa om och lägga hela fokuset på något annat, vilket gör arbetet utmanande och arbetsamt.

En annan stor utmaning handlar om hur snabbt de olika brottsaktörerna jobbar. A001, A002 och A004 förklarar svårigheterna med att alltid ligga före och inte veta vad det är som fungerar på barnen och de unga. A001 diskuterar hur det kan vara lättare att stoppa något akut, men problemet fortfarande ligger kvar och uppdraget som barnet eller ungdomen har fått finns kvar för andra barn och unga att ta sig an och utföra. A004 diskuterar svårigheterna med att rekryteringen sker digitalt på alla sorters social media, det är inga arenor som de är så vana vid. A004 diskuterar också hur att allting finns digitalt, vilket gör att alla typer av barn kan rekryteras numera. A002 tar upp exempel kring hur det finns barn aldrig har visat någon varningssignal, men tar ändå på sig ett våldsbrott. Respondenter förklarar det såhär:

Crime as a service morden, alltså beställningsmord och så, att man bara, att man går in på en app och helt plötsligt kan man tjäna pengar om man skjuter nån och så vidare [...] Men idag kan vi ju säga att det kan vara vem som helst. Vi har ju stött på ungdomar som det har inte varit några varningsflaggor som har ändå valt att ta på sig uppdrag, så då blir det ju svårjobb (A002).

A004 och A005 tar också upp att hur snabbt allting sker är också en utmaning, det kan handla om en kort period mellan att ett barn eller ungdom blivit rekryterad till att de har begått ett våldsbrott. A005 och A004 förklarar det såhär:

För idag kan det vara så att det har kommit in i ett chattrum och två dagar senare så står du i Köpenhamn och kastar handgranater (A005).

Man kan sitta och ha de här samtalet om livet, om om kärlek, om skolgång och framtid och ungdomsångesten och alla de här bitarna till att liksom ett halvår senare som har hänt så sitter ungdomen gripen och sitter med sedermera inlåst på sis för liksom mord eller mordförsök (A004).

Det som händer i samband med att allting går så snabbt, är att barnen inte är medvetna om vad de ger sig in på, vilket går att applicera på att barnen också är offer. Majoriteten av respondenterna förklarar vikten av att förstå att barnen också är offer i dessa situationer och att det är något som man ofta glömmer bort. De försöker alltid ha med sig den synen när de möter barn och unga i sitt arbete. A004 förklarar hur barnen inte har ett rationellt tänkande och inte förstår vilka konsekvenser som finns. De tror att de har koll på läget men de är ett offer i detta. A005 och A004 tar upp exempel på att barnen ofta har lämnat ifrån sig all information om sig själva och att hela familjen blir till slut indragen och påverkad.

En stor förbättring som A002 och A005 tar upp handlar om avhopparverksamheten, där de förklarar hur den inte är tillräckligt utvecklad efter dagens problematik. A002 diskuterar hur verksamheten idag är mer anpassad efter äldre barn, då det innebär olika krav att kunna hoppa av, och att man behöver diskutera hur barnen ska hanteras i dessa situationer. Ska hela familjen behöva flytta, vilka kommer det påverka och hur de ska hantera det. A005 kritiserar avhopparverksamheten och diskuterar hur den inte är tillräckligt anpassad, att den fungerade för den gamla typen av kriminalitet som fanns för ett decennium sedan, men att idag ser kriminaliteten annorlunda ut. Hur hierarkin kan se annorlunda ut, vilket kan ge olika behov av att hoppa av. Att dagens snabbhet inte är tillräckligt anpassad kring verksamheten och det är något som behövs läggas mer arbete på.

7. Analys

I följande avsnitt kommer arbetets analys att presenteras utifrån resultatet genom en applicering av de teoretiska ansatserna om gräsrotsbyråkrater samt den tidigare forskningen. Analysen är uppdelad i tre olika avsnitt utifrån de avsnitt som presenterades i resultatet. I de olika avsnitten kommer resultatet från intervjuerna och innehållsanalysen att blandas samman för att kunna analyseras tillsammans.

7.2.1 Förebyggande arbete och samverkan

Utifrån resultatet har det brottsförebyggande arbetet bedrivits på en nationell nivå genom införandet av lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Brottsförebyggande rådets rapport från 2026 redovisar också att lagändringar i socialtjänstlagen och skollagen har visat inslag på det brottsförebyggande arbetet, samt har det bedrivits på nationell nivå utifrån regeringsuppdrag riktade mot myndigheter i samverkansformer. Däremot redovisar brottsförebyggande rådet rapport (2026, s.18) i koppling till lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbetet, att den lokala lägesbilden är den centrala utgångspunkten för det lokala brottsförebyggande arbetet. Utifrån intervjuerna i resultatet ser man att nästan alla myndigheter arbetar på en individbaserad nivå när de arbetar nära och tillsammans med barnen för att motverka involvering i kriminella miljöer. Michael Lipskys teori om gräsrotsbyråkrater utgår ifrån aktörer som arbetar inom den offentliga sektorn, men som i sin myndighetsutövning har ett större handlingsutrymme utifrån sin egen bedömning och som är den avgörande faktorn i beslutsfattningen som görs på den lokala nivån (Lipsky 2010, s.3-4). Genom samverkansformer som Bob-strukturen och SSPF på den lokala nivån belyser intervjuerna hur alla aktörer samverkar inom dessa men på antingen olika sätt eller i olika roller. Men där är de alla överens om vikten för samverkansstrukturen i det brottsförebyggande arbetet riktat mot målgruppen barn och unga. Samverkan i arbetet riktat på en individnivå tas också upp i resultatet för innehållsanalysen, där myndigheterna arbetar gemensamt för att få bort barn och unga från kriminella miljöer genom att ta fram åtgärdsplaner gemensamt (Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.5-6).

A003 lyfter hur arbetet även riktar sig mot barn och unga från nio-tio års ålder. Att rikta arbetet mot barn och unga i tidigare ålder är alla intervjupersoner överens om, eftersom man riskerar att tappa barnet om man går in för sent. A004 förklarar att SSPF arbetet ska gå in tidigare och rikta sig mot den målgrupp där man tidigt har börjat uppmärksamma varningssignaler och inte mot den målgrupp där flera insatser och orosanmälningar redan är i utredningar. Där förklarar respondenten att det redan är förbi SSPF i det brottsförebyggande arbetet. Syftet är att i ett tidigt skede kunna koppla på kommunens olika verksamheter. På samma sätt belyser A005 vikten av att inte bara rikta arbetet mot de barn och unga som är involverade i kriminalitet, utan också mot barnen i deras omgivning och som har börjat uppvisa varningstecken och ett normbrytande beteende. Där de möter och kan prata med barnen i ett mycket tidigare skede.

Vikten av det brottspreventiva arbetet lyfts i den tidigare forskningen där man riktar ett större fokus mot barn i tidig ålder, däremot med fokus på straff som metod för att motverka barns involvering i kriminella nätverk (Henriksen A.K, Bengtsson & Henriksen T. D, 2024, s.473-474). Det går även att se att man redan i tidig ålder i skolan riktar det preventiva arbetet mot alla barn (Schreiber, Stein & Pütz 2016, s.329-330). Däremot lyfter den tidigare forskningen också resultatet av stigmatisering där den berörda individen får en känsla av att sticka ut och inte heller känner igen sig i den tillskrivna beskrivningen (Price, Wilkinson & Crossley 2023, s.191-192; Deakin, Fox & Matos 2022, s.661). Där en myndighets-aktörs bemötande och sättet de väljer att behandla en individ kan visa sig utifrån stigmatiseringen riktad mot individen som till exempel tidigare har bedömts som riskindivid. De behöver inte ha gjort något brottsligt, utan blivit utpekade efter sitt normbrytande beteende (Deakin, Fox & Matos 2022, s.664). Utifrån teorin menar Lipsky på att det är aktörens bedömning som styr handlingsutrymmet och de åtgärder som aktören anser lämpligast utifrån hur de bedömer situationen (Lipsky 2010, s.15).

A003 lyfter i intervjun att de håller på att starta ett projekt som kommer göra att de särskilt kommer att arbeta nära barn och unga där man enligt respondenten har uppmärksammat ett normbrytande beteende i skolan. I det förebyggande arbetet förklarar respondenten att genom en delaktighet från alla delar skapar man en ökad social kontroll. Arbetet riktar sig mot att barnen ska skapa relationer och där önskan i

arbetet är att barn och unga inte ska vara delaktiga i något negativt. Respondenten lyfter ett exempel där man tidigare uppmärksammat unga barn i tidig ålder, men där inga åtgärder gjordes trots att det flaggades från flera håll. Nu förklarar respondenten att dessa barn och unga är så pass involverade i kriminaliteten att de är svåra att nå i arbetet samt svårt att sätta in åtgärder för att de ska lämna kriminaliteten.

Innehållsanalysen belyser att en starkt bidragande faktor till att kunna individanpassa åtgärder för barnet eller ungdomen är om man tidigt uppmärksammar det normbrytande beteendet genom aktörer som skola och fritid som är nära barnen, samt samverkar mellan aktörerna (Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.5-6). Enligt Lipsky kan detta bli styrt av resursfrågan, när de statliga aktörerna är i behov av tid samt en prioritering av förhållandet mellan arbetstagaren och klienten (Lipsky 2010, s.29). Eftersom aktörens bedömning är avgörande kan fördelning av åtgärder bli ojämn mellan aktörer. Resursfördelningen prioriteras på de individer man anser är värda att hjälpa och blundar för de individer man anser är förlorade (ibid. s.119). Blir man ifrågasatt i sin myndighetsroll utgår man från att det inte finns något att göra, medan Lipsky menar på att man inte kommer omprioritera sitt handlingsutrymme (ibid. s.63).

7.2.2 Föräldraansvar och riskbedömning

Resultatet tar upp hur myndigheterna arbetar inom en specifik cylindermodell för att kunna kategorisera deras roll inom misstanken för brott (Polismyndigheten, Socialstyrelsen & Statens institutionsstyrelse 2023, s.9-11). De arbetar också med IRK-checklistan gällande att identifiera normbrytande beteende där det kan finnas en risk för kriminellt handlande. För att kunna arbeta professionellt med barnen genom en helhetsbedömning för att kunna arbeta med rätt insatser (Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.15-16). Dessa arbetssätt gällande riskbedömningarna går att förklara med hjälp av Lipskys gräsrotsbyråkrater (Lipsky 2010, s.15) där gräsrotsbyråkrater arbetar utifrån sin egna bedömning och handlar utifrån vad som anses bäst lämpligt (ibid. s.15). Vilket går att se i hur myndigheterna arbetar utifrån att ta bedömningar kring riskfaktorer och varningstecken som barn uppvisar för att kunna ge vidare åtgärder (Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.15-16). A002 och A003 tar upp hur barnets samröre och beteenden är med i deras riskbedömning, där A002 tar upp hur ett normbrytande beteende kan öppna upp för fler möjligheter att kolla på familjen. Här tar

också myndigheterna tag i deras handlingsutrymme (Lipsky 2010 s, 15), där de genom riskbedömningen gör egna individuella bedömningar att fortsätta fördjupa deras arbete genom att börja kolla på barnens och ungdomarnas närhet och hur deras familjeförhållanden ser ut. Det går också att applicera på det som Lipsky (2010, s.59) nämner kring att de som har hamnat i myndigheternas register inte är där för att de själva vill det, samt att de kategoriserar individerna. I myndigheternas arbete väljer de att kategorisera barnen och de unga utifrån sina riktlinjer från den nationella nivån, samt utifrån deras egna handlingsutrymme.

Myndigheternas handlingsutrymme (Lipsky 2010, s.15) visar sig också i möjligheterna att agera som ett stöd för barn och unga. A002 belyser hur de i möten med barn och unga förklarar riskerna med deras normbrytande beteenden, exempelvis gällande innehav av narkotika och förklarar vilka konsekvenser detta hade inneburit om individen hade varit straffmyndig. A002 lyfter även att de är ute och föreläser för barn och unga gällande risker och umgänge med riskindivider kan resultera i för de själva och att de kan fastna i ett djupare hål. Här utnyttjar myndigheterna deras handlingsutrymme (ibid. s.15), där de agerar som ett större stöd för barn, unga och föräldrar för att förklara innebörden av deras beteenden utan att hantera dem som brottslingar.

A002 och A003 förklarar vikten av att föräldrarna är införstådda i problematiken som kan finnas med deras barn eller ungdom, och att deras inställning är viktig. Där de lyfter svårigheten med att om föräldrar inte är införstådda blir det mycket svårare för myndigheterna i deras arbete, när föräldrarna förskjuter ansvaret till exempelvis skolan. Eller att föräldrarna väljer att avstå för barnet att ingå i det brottsförebyggande arbetet utifrån SSPF (Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.7). Där får gräsrotsbyråkraterna inte samma handlingsutrymme utan blir mer bunden till deras direkta policys och måste förhålla sig till den formella rätten (Lipsky 2010, s.3-4).

Utifrån den tidigare forskningen förklarar det vikten att avsaknad av en stabil person i hemmet och att sämre förhållanden kan påverka om barnet dras till kriminalitet (Finelli 2019, s.246; Thompson 2019, s.113-114). Vilket går att jämföra med det brottsförebyggande arbetet som myndigheterna gör. A002 och A003 förklarar vikten av att arbeta med föräldrar. Barnombudsmannen (2026, s.32-33) lyfter också vikten av att barnen får en förebild i livet, något som barn och unga själva lyfter för att de inte ska

hamna i kriminalitet. A002 tog också upp hur deras förebyggande arbete att gå in tidigt i åldrarna för att agera som ett hjälpande medel för föräldrarna som har en bristande föräldraförmåga. Där A002 och A003 lyfter att det finns svårigheter med att barnen kommer ifrån sämre bakgrunder där föräldrarna har haft svårigheter redan innan de skaffade barn. Det går också att förklara utifrån Lipsky (2010, s.15) där deras handlingsutrymme i dessa situationer kan bli svårare och det kan behövas tas svårare beslut som de ska behöva agera utefter, då det inte finns en stabil person i hemmet.

7.2.3 Utmaningar och utvecklingsbehov

Utmaningar och utvecklingsbehov som presenteras i resultatet handlar först och främst om begränsningar av resurser som de olika kommunerna har i samhället.

Brottsförebyggande rådets rapport visar på en stor skillnad mellan hur långt de olika områdena har kommit i deras arbete kring brottsförebyggande. Plus att det finns en frustration från kommuner kring avsaknad av hänsyn i det arbete och initiativ som görs från den nationella nivån utifrån de lokala läges bilderna och de lokala behoven (Brottsförebyggande rådet 2026 a, s.65, 52). Det är även något som majoriteten av intervjupersonerna tagit upp, A002 tar upp hur de begränsade resurserna har resulterat i att det aktuella området inte har kunnat hänga med i den kriminella utvecklingen. A003 hade velat att myndigheten hade fått en omprioritering gällande ekonomin, för att kunna arbeta så förebyggande som möjligt.

A004 tar upp hur mycket denna problematiken påverkar och innebär för dessa områdena, och att alla resurser inte alltid finns till för att kunna göra den omorganisation som krävs. Genom Lipsky (2010, s.29-30) förklarar han hur avgörande det är för gräsrotsbyråkrater om de lider av resursbrist. Deras handlingsutrymme påverkas stort gällande deras beslutsfattning när det gäller tid, brist på information och höga belastningar (Lipsky 2010, s.29-30). Det förklarar det som A002 och A004 tar upp; hur ett sådant litet område kan få en sådan stor problematik som rekrytering av barn till gängkriminalitet och organiserad brottslighet. De har inte kunnat hänga med i utvecklingen på grund av den höga belastningen för det i sammanhanget lilla området. Lipsky (2010, s.187-188) tar upp hur det ofta anses vara lättare att agera på en nationell nivå än på en lokal nivå för att kunna förbättra arbetet. Vilket går att förstå utifrån de lokala behoven som intervjurespondenterna förklarar, att det är svårt för en kommun att hänga med och stävja problematiken på grund av resursbrist som inte de kan lösa.

Problematiken som A001, A002 och A004 tar upp kring svårigheterna att alltid ligga före de kriminella och sätta in korrekta åtgärder för att stävja rekryteringen av barn och unga. Att digitaliseringen har gjort det lättare för barnen att bli kontaktade av gängkriminella, och för de senare att välja att ta på sig ett brott. Att det inte endast handlar om barn som har visat varningsflaggor utan alla olika barn. Snabbheten som de kriminella jobbar i är också en svårighet för myndigheterna, där de inte hinner få tag i barnen som blir rekryterade innan de redan är inne i den livsstilen. Detta går även att förstå utifrån Lipsky (2010, s.29-30) där han belyser resursfrågan som tidigare nämnades, att brist på tid och höga belastningar kan påverka handlingsutrymmet. Den snabba effektiviteten är något som de kriminella jobbar i. Samtidigt så är alla olika barn offer av rekrytering vilket påverkar belastningen av arbetet och myndigheternas handlingsutrymme. Det blir också en svårighet i vem som myndigheterna hinner hjälpa utifrån Lipskys (2010, s.119), gällande att dra slutsatser kring vem som går att hjälpa utifrån vilka som anses vara värda att lägga resurser och tid på.

Brottsförebyggande rådets redogörelse kring en förskjutning av ansvar mot andra myndigheter när polisen backar, när andra områden inom deras arbete prioriteras. Trots deras bedömning som nyckelresurs läggs ansvaret på andra aktörer (Brottsförebyggande rådet 2026 a, s.7-8). Detta kan förklaras utifrån Lipsky (2010, s.30) som belyser svårigheten av att ha begränsade resurser utifrån aktörers utbildning. Vilket kan påverka myndigheters handlingsutrymme vilket går att se i att polisens ansvar trots deras kompetens läggs på andra aktörer som inte har den rätta kompetensen som behövs.

Handlingsutrymmet (Lipsky 2010, s.3-4) visar sig också i myndigheternas sätt att handla med barnen som är gängkriminella, där de utgår ifrån att de också är ett offer. Där deras handlingsutrymme inte endast grundar sig från att barnet är en brottsling utifrån den formella rätten, utan att de genom vad de anser vara lämpligast (ibid. s.15) där de hanterar barnet också som ett offer. Svårigheterna som A001 tar upp med att de ska nå rätt barn, att myndigheterna ska kunna nå de barnen som verkligen behöver bli berörda. Där det är svårt att veta vilka föräldrar som går på de möten som de arrangerar för att ge information som både barn och unga samt föräldrarna behöver vara uppmärksam på. Vilket också kan påverka handlingsutrymmet utifrån Lipsky (2010, s.15) gällande svårigheterna att agera utifrån vad som är mest lämpligt, då

svårigheterna kring att inte veta vem som de når ut till gör det svårt att ta beslut utifrån hur de ska hantera dessa familjer.

8. Avslutande diskussion

I följande avsnitt kommer en avslutande diskussion att framställas, där det först och främst inleds med en diskussion för att senare kunna dra slutsatser utifrån arbetets frågeställningar. Avslutningsvis presenteras förslag för framtida forskning.

8.1 Diskussion

Resultatet visar på en tydlig bild av hur det förebyggande arbetet önskas utifrån myndigheterna att starta från en tidig ålder. Där lyfter de vikten av att finnas tidigt för barnet på grund av att det kan finnas avsaknad av förebilder för barnet (Barnombudsmannen 2026, s. 2), särskilt om föräldern har en dålig föräldraförmåga. Dock går det att argumentera för att denna möjlighet inte alltid är möjlig utifrån att de lokala behoven inte är tillgodosedda, vilket gör att det kan bli mer aktuellt att diskutera vilka barn som ska bli hjälpta mer än att alla barn ska bli hjälpta. De lyfter även svårigheter om att nå ut till de familjer som verkligen behöver bli nådda, då de inte vet om dessa föräldrar är medvetna om problematiken eller om de ens kommer på de möten som de arrangerar. Detta går också att argumentera för kan påverkas av resursbegränsningarna, då de inte kan lägga tid på att försöka få fram alla olika familjer som ska bli berörda med informationen.

Myndigheterna vill gå in så tidigt som möjligt och hjälpa familjerna och finnas som stöd genom deras olika samverkansstrukturer. Genom exempelvis SSPF minskar sekretessen mellan de olika instanserna för att kunna arbeta brottspreventivt (Brottsförebyggande rådet 2026 b, s.7). Trots detta så skriker respondenterna från de lokala myndigheterna efter att de inte har tid och resurser till att hantera alla. De hinner inte skapa åtgärder efter hur snabbt de gängkriminella arbetar samt att den nya arenan genom digitaliseringen inte är något som alla aktörer vet hur de ska jobba inom. I koppling till Lipskys teori (2010, s. 30) ser man en resursbegränsning av tid där aktören inte hinner samla in det underlag som behövs för att kunna agera mest lämpligt. Vilket går att argumentera för är det största hindret för lokalpolisområdet.

Snabbheten som de kriminella jobbar i, och myndigheternas önskan att jobba ikapp med att de kriminellas tillvägagångssätt hela tiden ändras, skapas det ett krav på myndigheterna att utifrån deras resurser arbeta så snabbt som möjligt. Det blir dock en svårighet på grund av att kommunen inte har haft tillräckliga resurser (Lipsky 2010, s.30). Samtidigt som de kriminella ställer krav genom deras snabba tillvägagångssätt så ställer den nationella nivån krav på de lokala myndigheterna. Genom att allting går väldigt snabbt utifrån lagändringarna, där samordningen ska hinna sätta sig in i alla nya krav och förändringar. Vilket försvåras utifrån resursbegränsningar gällande att kommunen redan inte har maktat med brottsligheten, så får de ännu fler krav på sig. Vilket går att argumentera för kan påverka och göra det svårare för dem att hinna stoppa brottsligheten. Då de inte kan stoppa den endast utifrån en lokal nivå (Lipsky 2010, 187-188).

Å ena sidan som att de lokala aktörerna försöker få ihop deras brottsförebyggande arbete, så ställs det å andra sidan krav från en nationell nivå genom lagar och krav att de ska genomföra lägesbilder för att kunna utgå ifrån detta i sitt förebyggande arbete (Brottsförebyggande rådet 2026 a, s.18). Det finns en frustration från den lokala nivån när kommuner anser att myndigheter på den nationella nivån inte tar initiativ i arbetet utifrån de lokala lägesbilderna (ibid. s.7). Till de nationella myndigheterna har områden en stor efterfrågan gällande ett mer uttalat och samordnat stöd. Respondenterna inom det lokala området lyfter en problematik i avsaknad av resurser i det aktuella området när man inte kan bidra med de åtgärder som krävs i den kriminella utvecklingen, samt i den omorganisation som krävs på lokal nivå i det brottsförebyggande arbetet. Det lyfts att alla olika kommuner har kommit olika långt. Vilket också går att argumentera för kan försvåra de nationella myndigheternas arbete då det kan finnas svårigheter att ställa nationella krav på kommunerna eftersom att de har kommit olika långt och har olika förutsättningar.

Myndigheterna har också ett önskemål att gå in så tidigt som möjligt på en individnivå för att arbeta brottspreventivt. Deras önskan är dock inte att barnet ska få en känsla av att de ska vara en del av något, utan att det endast ska agera som ett stöd och mer som en social kontroll. Dock motsätter sig den tidigare forskningen detta, då den visar att

många barn känner sig utsatta och utpekade när de blir individuellt uppmärksammade (Price, Wilkinson & Crossley 2023, s.191-192; Deakin, Fox & Matos 2022, s.661). De utsatta anser att det är svårt att skaka av sig den bilden som en riskindivid för att kunna gå vidare i livet (Price, Wilkinson & Crossley 2023, s.193; Deakin, Fox & Matos 2022, s.665-666). Så trots att myndigheternas önskan enligt respondenterna att barnen inte ska känna sig stigmatiserade visar forskningen på annat, vilket kan skapa en sorts fientlighet mellan barnen och ungdomarna och den brottsförebyggande aktören.

Med tanke på att kommunerna har kommit olika långt i deras arbete, går det att argumentera för kan påverkar myndigheternas handlingsutrymme (Lipsky 2010, s.3-4). Då kompetensen inte har funnits där, utan det har fått ske enligt respondenterna omorganisationer och omprioriteringar som området inte varit beredda på. Även att polisens arbete kan bli omprioriterat trots att de har störst kompetens inom olika områden. Detta späder på problematiken kring att de mindre kommunerna inte är tillräckligt starka i detta. Där står de redan inför utmaningar gällande vem som ska ta ansvaret för barnen och de unga, när några föräldrar inte är medvetna om problematiken som deras barn har och hur de är kriminellt aktiva. Trots svårigheterna gällande resurserna som kommunen har tillgång till, så finns det exempel på när de utnyttjar sitt handlingsutrymme och utför det som de anser vara bäst lämpat för situationen, likt det Lipsky (2010, s.15) antyder. Där det går att argumentera för att de tar över ansvaret på barn och unga. De väljer att trots sitt begränsade handlingsutrymme gällande barnens ålder, då de inte kan sätta in olika åtgärder på grund av att de inte har åldern inne. Så väljer de ändå att prata med barnen och göra de medvetna om vad deras handlingar innebär. Myndigheterna försöker göra så mycket som möjligt, genom olika möten, trots att de inte vet om de når ut till de som verkligen behöver bli nådda.

8.2 Slutsats

Syftet med arbetet var att analysera hur ett lokalpolisområde arbetar kring brottsförebyggande arbete där rekrytering av barn och unga till gängkriminalitet är fokus. Detta har undersökts genom att analysera semistrukturerade intervjuer samt en innehållsanalys. Arbetets slutsatser grundar sig i två frågeställningar.

Den första frågeställningen: *Vilka hinder lyfts fram i myndigheters handlingsutrymme på lokal nivå inom ett lokalpolisområde i Skåne utifrån de nationella brottsförebyggande strategierna i arbetet riktat mot rekrytering av barn och unga till organiserad brottslighet?*

De främsta hinder som lyfts utifrån resultatet är resursfrågan på den lokala nivån, vilket skapar de fortsatta svårigheterna och hinder. Dessutom brottas lokalpolisområdet med avsaknad av tid och resurser i det brottsförebyggande arbetet. I koppling till Michael Lipskys teori om gräsrotsbyråkratens handlingsutrymme belyser de att de har ett stort utrymme att handla i. Men att det blir svårigheter för gräsrotsbyråkraterna att utnyttja detta när de drabbas av resursbrister. Teorin belyser hur aktörerna får svårigheter att utföra sitt arbete med de rätta förutsättningar, när kraven från den nationella nivån inte stämmer överens med den lokala bilden och vilka förutsättningar som finns där. De ska utifrån de nationella strategierna och initiativet arbeta genom att skapa lokala lägesbilder, samtidigt som de ska nå ut till barn och unga före de kriminella. Där man också måste kartlägga den organiserade brottslighetens nya tillvägagångssätt. De ska också hinna arbeta snabbt och effektivt vilket resulterar i krav från flera olika håll.

Slutligen så visar arbetet att det finns en svårighet för lokala myndigheter att kunna agera helhjärtat utifrån de nationella kraven. På grund av brist på resurser och tid drabbas aktörernas handlingsutrymme negativt. Trots de stora kraven från nationell nivå har lokala myndigheter svårt att arbeta förebyggande och nå unga i tid. Därmed blir frågeställningen rättsociologiskt relevant, då de visar att det finns ett gap mellan den formella rätten utifrån de nationella kraven gentemot hur de fungerar lokalt.

Den andra frågeställningen: *”Hur diskuteras ansvaret kring barn och unga utifrån risk-och stödfunktioner inom olika myndigheters praktiska arbete på lokal nivå i relation till det brottsförebyggande arbetet riktat mot rekrytering av barn och unga till organiserad brottslighet?”*

Resultatet synliggör hur det brottsförebyggande arbetet i stor utsträckning bygger på risk- och stödfunktioner, vilka ligger till grund för åtgärdsplaner för barn och unga inom lokalområdet. Detta visar på myndigheternas stora handlingsutrymme. Samtidigt betonas vikten av att föräldrar tar ansvar, vilket också kan begränsa myndigheternas möjligheter att agera. Utifrån Michael Lipskys teori framgår det att gräsrotsbyråkrater

har ett stort ansvar, men att deras handlingsutrymme påverkas av formella regler, resursbrist och tidsbrist. De lyfter hinder i myndigheternas handlingsutrymme för att veta vilka föräldrar man behöver nå ut till, för att kunna uppmärksamma om det pågående problemen, samt göra bedömningar i de åtgärder som man främst anser behövs från myndigheternas sida.

Det går även att dra en slutsats kring att ansvaret delvis förskjuts från föräldrarna till myndigheterna när åtgärder sätts in och samverkan mellan aktörer påbörjas. Detta skapar svårigheter för myndigheterna, då i koppling till Lipsky så blir det en svårighet att avgöra vem som ska prioriteras och vilka insatser som är mest nödvändiga. Fokus riskerar därmed att flyttas från hur man ska hjälpa till vem man hinner hjälpa.

Studien visar också att brottsförebyggande åtgärder kan leda till att barn upplever stigmatisering, vilket innebär att myndigheterna även bär ett ansvar för hur barnen påverkas och uppfattas i samhället på längre sikt. Det resulterar i att deras ansvar kring barn och unga blir större.

Slutligen så visar studien att det finns svårigheter i diskussionen kring vem som ska ta det största ansvaret kring barn och unga, som är och riskerar att bli drabbade av gäng rekryteringen till organiserad brottslighet. Vilket belyser hur frågeställningen är rättssociologiskt relevant, då det även här visar på att det finns ett gap mellan de riktlinjer som myndigheterna ska förhålla sig till, samt hur de ska agera på en lokal nivå. Eftersom deras arbete kan både bli svårare och enklare beroende på om föräldern tar det största ansvaret.

8.3 Framtida forskning

Exempel på framtida forskning kan vara att utföra en större kvantitativ enkätstudie där fler lokalpolisområden i Skåne kommun för att resultatet ska kunna vara mer generaliserbart över ett helt landskap. Detta för att senare kunna jämföra dessa områden med varandra. Denna forskning hade kunnat vara aktuellt för detta arbete, men på grund av tidsbrist så behövde ett särskilt fokus riktas in. Därmed är det fortfarande relevant att använda frågeställningar men att det på ett större, mer nationellt plan behöver studeras för att kunna generalisera resultaten mer.

Källförteckning

Böcker

Baier, M., Svensson, M., Nafstad, I. (2018). *Om rättssociologi*. Studentlitteratur.

Bryman, A. (2025). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 4 uppl., Liber.

Lindstedt, I. (2019). *Forskningens hantverk*. 2 uppl., Studentlitteratur.

Lipsky, M. (2010). *Street-Level Bureaucracy: Dilemmas of the individual in public service*. 30th anniversary ed. New York: Russell Sage Foundation.

Författningar

SFS 2023:196. Lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete.

Elektroniska källor

Justitiedepartementet (2024). *Uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet*. (Ju2024/02612)

<https://www.regeringen.se/contentassets/7c487fd1c684410b98914d8c8c0b87d1/uppdrag-att-bidra-till-att-utveckla-det-brottsforebyggande-arbetet.pdf> [Hämtad 11/5-26]

Rapporter

Barnombudsmannen. (2026). *För varje minut som går och ingen gör något för att hjälpa barn, så blir det bara värre*.

<https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/publikationer/for-varje-minut-som-gar-och-ingen-gor-nagot-for-att-hjalpa-barn-sa-blir-det-bara-varre.pdf>

Brottsförebyggande rådet (2023). *Barn och unga i kriminella nätverk* (Rapport 2023:13).
https://bra.se/download/18.3808406a192bd2f0b723548/1730213224915/2023_13-Barn-och-unga-i-kriminella-natverk.pdf

Brottsförebyggande rådet (2026 a). *Det brottsförebyggande arbetet i Sverige*. (Rapport 2026:12)
https://bra.se/download/18.3ff5903519d04ae764c1596a/1774346353729/2026_Det%20brottsf%C3%B6rebyggande%20arbetet%20i%20Sverige-Nul%C3%A4ge%20och%20utvecklingsbehov%202026.pdf

Brottsförebyggande rådet (2026 b). *SSPF, Samverkansformen skola, socialtjänst, polis och fritid*. (2026-2-10038)
<https://bra.se/download/18.73144d3c19c47a8e527154b5/1771235745842/SSPF%20Samverkansformen%20skola,%20socialtj%C3%A4nst,%20polis%20och%20fritid.pdf>

Polismyndigheten, Socialstyrelsen & Statens institutionsstyrelse (2023). *Bob-barn och unga i organiserad brottslighet: Redovisning av Polismyndighetens, Socialstyrelsens och Statens institutionsstyrelses uppdrag att föreslå en samverkansstruktur för arbete med barn och unga i och i närheten av miljöer kopplade till organiserad brottslighet* (Ju2023/00972).
https://polisen.se/SysSiteAssets/dokument/ovriga_rapporter/polismyndigheten-m.fl.-redovisning-regeringsuppdrag-barn-och-unga-i-ob-bob.pdf/

Regeringskansliet (2023). *Regeringen skrivelse: Motståndskraft och handlingskraft - en nationell strategi mot organiserad brottslighet* (Skr. 2023/24:67).
<https://www.regeringen.se/contentassets/1ae2655654ab479d8e4210d12f44e816/motstandskraft-och-handlingskraft---en-nationell-strategi-mot-organiserad-brottslighet-skr.-20232467>

Vetenskapliga artiklar

Deakin, J., Fox, C. & Matos, R. (2022). Labelled as “risky” in an era of control: How young people experience and respond to the stigma of criminalized identities. *European Journal of Criminology*, 19(4), s. 653–673. doi:10.1177/1477370820916728.

de Vines, S.L.A., Hoeve, M., Asscher, J.J. & Stams, G. J.J.M. (2018). The Long-Term Effects of the Youth Crime Prevention Program “New Perspectives” on Delinquency and Recidivism. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62(12), s. 3639–3661. doi: 10.1177/0306624X17751161

Finelli, G.A. (2019). Slash, Shoot, Kill: Gang Recruitment of Children and the Penalties Gangs Face. *Family Court Review*, 57(2), s. 243–257. doi:10.1111/fcre.12407.

Henriksen, A.K., Bengtsson, T.T. & Henriksen, T.D. (2024). Crime Prevention, Support or Punishment? Introducing an Ambiguous System of Youth Justice in Denmark. *Youth Justice*, 24(3), s. 463–479. doi: 10.1177/14732254241239016

Payne, J. & Roffey, N. (2025). Youth crime as a ‘way of life’? Prevalence and criminal career correlates among a sample of juvenile detainees in Australia. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, 53(4), s. 460–476. doi:10.1177/0004865820960193

Petrus, T. (2021). Gangster School: The Role of the School Environment in Gang Recruitment Strategies in Port Elizabeth, South Africa. *South African Journal of Education*, 41(2), s.1-8.
<https://research-ebsco-com.ludwig.lub.lu.se/linkprocessor/plink?id=e34a73ec-a2ba-3b36-8be5-8ed98a913e55>

Price, J., Wilkinson, D. & Crossley, C. (2023). Children and young peoples’ lyrics and voices capturing their experiences within youth justice services. *Safer Communities*, 22(3), s. 186–199. doi:10.1108/SC-08-2022-0029.

Schreiber, V., Stein, C. & Pütz, R. (2016). Governing childhood through crime prevention: the case of the German school system, *Children's Geographies*, 14(3), s. 325–339. doi:10.1080/14733285.2015.1048426

Sheehan, K., Walsh, C. & Cusack, A. (2024). 'It's a group-on-one': social disconnection as a tool of and defence against child criminal exploitation in the Republic of Ireland. *Crime Prevention and Community Safety*, 26(3), s. 266–284. doi:10.1057/s41300-024-00216-5

Thompson, N. (2019). 'It's a No-Win Scenario, either the Police or the Gang Will Get You': Young People and Organised Crime – Vulnerable or Criminal? *Youth Justice*, 19(2), s. 102–119. doi: 10.1177/1473225419843353

Bilagor

Bilaga 1 - Deskriptiv analys

Titel	Författare	År	Land	Kvalitativ	Kvantitativ	Syfte	Teman
<i>Youth crime as a 'way of life'? Prevalence and criminal career correlates among a sample of juvenile detainees in Australia</i>	Jason L Payne & Nadienne Roffey	2020	Australien		X	Studera hur ungdomar ser på deras liv och att detta livet består av en kriminell livsstil.	Fängelse för barn, ungdomsbrottslighet och livsstil.
<i>Crime Prevention, Support or Punishment? Introducing an Ambiguous System of Youth Justice in Denmark</i>	Ann Katarina Henriksen, Tea Torbenfeldt Bengtsson & Theresa Dyrvig Henriksen	2024	Danmark	X		Studera hur effekten av ett program, som finns till för att motverka kriminalitet.	Förebyggande, ungdomskriminalitet, effekt.
<i>The Long-Term Effects of the Youth Crime Prevention Program "New Perspectives" on Delinquency and Recidivism</i>	Sanne L. A. de Vries, Machteld Hoeve, Jessica J. Asscher & Geert Jan J. M. Stams	2018	Nederländerna		X	Studera hur ett nytt program för brottspreventiont arbete har fungerat och effekten av det. Även om resultatet på effekten berodde på den geografiska platsen och hur mycket brott de olika ungdomarna har begått.	Brottsförebyggande arbete, ungdomskriminalitet och effektivitet.
<i>Governing childhood through crime prevention: the case of the German school system.</i>	Verena Schreiber, Christian Stein & Robert Pütz	2016	Tyskland	X		Analys kring hur det brottsförebyggande arbetet ser ut i tyska skolor, utifrån Foucault.	Brottsprevention, makt, social kontroll, lokal nivå
<i>'It's a No-Win Scenario, either the Police or the Gang Will Get You': Young People and Organised Crime –</i>	Naomi Thompson	2019	England		X	Agera som ett stöd och utvecklande av ett material som ska	Gäng, organiserad brottslighet, ungdomskriminalitet, rättigheter.

<i>Vulnerable or Criminal?</i>						användas inom utbildningen mot organiserad brottslighet. Ta in information av relevanta aktörer om barn och ungas roll inom den nämnda brottsligheten.	
<i>'It's a group-on-one': social disconnection as a tool of and defence against child criminal exploitation in the Republic of Ireland</i>	Katie Sheehan, Colm Walsh & Alan Cusack	2024	Irland	X		Analysera hur ungdomar ser på barn som utnyttjas i kriminella verksamheter och vad det är som gör att de hamnar där.	Brottsprevention, barnexploatering, våld, ungdomsbrottslighet.
<i>Gangster school: The role of the school environment in gang recruitment strategies in Port Elizabeth, South Africa</i>	Theodore Petrus	2021	Sydafrika	X		Analysera vilken roll som skolan spelar i bidragandet av gängkriminaliteten.	Gängrekrytering, strategier, våld, gängbrottslighet.
<i>Slash, Shoot, Kill: Gang Recruitment of Children and the Penalties Gangs Face</i>	Guiseppe A. Finelli	2019	USA		X	Analyserar idén om att införa lagstiftning mot rekrytering av barn till organiserad brottslighet i USA.	Gängrekrytering, psykologi, barn, brottspreventivt.
<i>Labelled as 'risky' in an era of control: How young people experience and respond to the stigma of criminalized identities</i>	Jo Deakin, Claire Fox & Raquel Matos	2022	England	X	X	Analysera hur barn upplever att bli stigmatiserade, och hur deras reaktion blir.	Stigma, kriminalisering, social kontroll, rättvisa för barn och unga.
<i>Children and young peoples' lyrics and voices capturing their experiences within youth justice services</i>	Jayne Price, Dean Wilkinson & Charlene Crossley	2023	Storbritannien	X		Undersöka hur ungdomar i fängelset uppfattade rättssystemet under covid-19 pandemin.	Covid-19, ungdomar, känslor, kriminell identitet.

Bilaga 2 - Intervjuguide

Inledning

- Berätta lite om syftet med intervjun osv.
- Ta fram samtyckesblanketten

Inledande frågor

- "Berätta lite om din bakgrund och din nuvarande roll?"

Huvudtema frågor

- "Hur skulle du beskriva ditt egna förebyggande arbete för att motverka rekrytering till kriminalitet?"
- "Hur samlas informationen in gällande varningssignaler in som barnen och ungdomarna visa som förmedlas i gängsnacket?"
- "Hur prioriteras insatser när ni har blivit tilldelad information om ett barn eller en ungdom som kan ha blivit rekryterad?"
- "Vilka skyldigheter har du att meddela barn, ungdomar och föräldrar att deras barn eller ungdom har uppmärksammats i koppling till kartläggning av varningssignaler?"
- "Hur ser ditt samarbete ut till andra instanser när ett barn eller ungdom uppmärksammats inom organiserad brottslighet?"
- "Hur avgör du när en individ anses vara i riskzon?"
- "Hur kan kartläggningen påverka de barn och ungdomar som uppmärksammas?"
- "Har du sett exempel på negativa och positiva konsekvenser när barn och ungdomar har blivit kartlagda?"
- "Hur bedömer du arbetets effektivitet?"
- "Vilket stöd bidrar du med till de barn och ungdomar som faller under varningssignaler av rekrytering?" (i och med att rekrytering antagligen redan har inträffat)
- "Hur skiljer sig de åtgärder som används beroende på vilket stadie som barnet eller ungdomen är inom gängrekryteringen?"
- "Hur ser ditt bemötande ut mot barn, unga och föräldrar gällande avhopparverksamhet?"
- "Hur arbetar du för att uppmuntra barn, unga och föräldrar att ta kontakt med myndigheter kring involvering i organiserad brottslighet?"
- "Vad ser du är den främsta orsaken till att barn och unga är involverade samt aktivt söker sig till organiserad brottslighet?"
- "Vilka utmaningar finns det i det förebyggande arbetet?"
- "Vad skulle kunna utvecklas och förbättras?"
- "Finns det någon särskild händelse som du skulle vilja berätta om i samband med gängrekrytering av barn och unga?"

Avslutande frågor

- “Är det något som vi inte har frågat som du skulle vilja berätta om?”

Bilaga 3 - Samtyckesblankett

Samtycke till deltagande i examensarbetet från Lunds Universitet på
rättssociologiska institutionen.

Medgivande

Jag har fått information om att de uppgifter som samlas in om mig kommer att
behandlas konfidentiellt, på ett sådant sätt att min identitet inte kommer att avslöjas för
obehöriga.

Jag är medveten om att intervjun kommer att spelas in, men att den senare kommer att
raderas efter arbetets slut.

Jag är medveten om att min medverkan är helt frivillig och att jag när som helst och utan
närmare förklaring kan avbryta mitt deltagande.

Jag bekräftar härmed att jag har tagit del av information om examensarbetet och
accepterar att delta. Jag har fått möjligheter att ställa frågor om studien.

Ort och datum _____

Förnamn och efternamn _____

Telefonnummer _____

Namnteckning _____

Bilaga 4 - Informationsbrev

Hej! Vi heter Maja Åkeson och Elma Ahxner och studerar på Lunds Universitet, där vi nu skriver ett kandidatarbete inom rättssociologi.

Vi har valt att skriva om myndigheters förebyggande arbete gällande rekrytering av barn till gäng. Särskilt kopplat till kartläggningen som sker gällande barn som har uppvisat varningssignaler för att vara rekryterade av ett gäng.

Vi kontakter då dig för att se om du är intresserad av att bli intervjuad kring detta ämnet. Intervjun kommer att spelas in och ske anonymiserat och ingen mer än vi två kommer att ha tillgång till den och den kommer att raderas efter att arbetet är avslutat.

Hoppas att du vill vara med!!

Vänliga Hälsningar
Maja Åkeson och Elma Ahxner